

STRATEGIJA PODRŠKE MLADIMA

OPĆINE TEŠANJ 2010 - 2015

Sadržaj

1.	Uvod	3
2.	Plan rada tima za izradu Strategije	5
	I DIO – OCJENA STANJA	
3.	Strategija za mlade općine Tešanj 2010 – 2015	6
3.1	Zapošljavanje	6
3.2	Zdravstvena i socijalna zaštita mladih	9
3.2.1	Zdravstvo	9
3.2.2	Socijalna zaštita mladih	11
3.3	Ovisnost i njena prevencija na području općine Tešanj	13
3.4	Obrazovanje	17
3.4.1	Predškolsko obrazovanje	17
3.4.2	Osnovno obrazovanje	17
3.4.3	Srednjoškolsko obrazovanje	18
3.4.4	Fakultetsko obrazovanje	19
3.5	Kultura	20
3.6	Aktivno učešće mladih u društvu	21
3.7	Sport	24
3.8	Informisanje mladih	26
4.	SWOT analiza	31
	II DIO STRATEŠKI CILJEVI	
5.	Strateški ciljevi	33
6.	Prilozi	39
6.1	Odluka o pokretanju izrade Strategije za podršku mladih	39
6.2	Rješenje o imenovanju radne grupe	40
6.3	Upitnik	41

Uvod

Savremenu omladinsku politiku možemo definirati kao konceptualiziranje i realiziranje javnog interesa za mlade od strane države. Tu je riječ o svjesnim i manje ili više sistematskim intervencijama države, odnosno njenih organa u društveno polje omladinske problematike (obrazovanje, odgoj, zabava, omladinska sub/kultura, zdravstvena zaštita, zapošljavanje, sport, informisanje mladih...) s namjerom da se ono kao cjelina ili pojedini njegovi segmenti usmjere u određenom pravcu. Omladinsku politiku na svojoj razini djelovanja trebaju imati i općinski organi vlasti, omladinske organizacije, omladinski centri, međunarodne organizacije, nevladine organizacije itd.

Omladinska politika nije zakonski regulisana na nivou države Bosne i Hercegovine. Na entitetskim nivoima, ova oblast je regulisana u Republici Srpskoj, gdje je 2004. godine donešen *Zakon o omladinskom organizovanju*. Na nivou Federacije Bosne i Hercegovine izrada zakonskog prijedloga je trenutno u proceduri (*Zakon o mladima Federacije BiH*), na čemu intenzivno sarađuju predstavnici *Komisije za koordinaciju i pitanja mladih u Bosni i Hercegovini* i Federalnog ministarstva kulture i sporta sa kantonalnim predstavnicima i omladinskim nevladinim sektorom. I na nivou Zeničko-dobojskog kantona je u toku izrada Strategije omladinske politike. Usvajanjem ovog zakona utvrđivanje omladinske politike će postati zakonska obaveza svih nivoa vlasti.

Ulaganje napora na osiguranju boljeg položaja mladih je značajan korak koji moraju poduzeti svi društveni faktori. Uređenje stanja u oblasti obrazovanja i odgoja mladih, sporta, zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, zapošljavanja, omladinske infrastrukture, finansiranja potreba mladih, veliki je korak i potrebno je aktivnim angažmanom krenuti ka zakonskim rješenjima iz pomenutih ali i lokalnih aktivnosti na koje će se ukazati *Strategijom za podršku mladim općine Tešanj*.

Strategija za podršku mladim općine Tešanj 2010. – 2015. godine opredjeljuje se za stvaranje socijalnih, obrazovnih, kulturnih, materijalnih, političkih, ekoloških i drugih uvjeta za trajnu dobrobit mladih te njihovo aktivno, potpuno i odgovorno sudjelovanje u društvenoj zajednici, te svim područjima ekonomske i političke djelatnosti.

Mladi su u kantonalnoj strategiji definirani kao pripadnici dobne skupine od 15-30 godina starosti. U Zeničko-dobojskom kantonu živi 400.848 stanovnika¹ od kojih mladi čine jednu trećinu.

Dokument *Strategija omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2009.-2014. godina* strukturiran je iz četiri dijela: u prvom dijelu - *Ocjena stanja* - se po oblastima daje prikaz trenutnog društvenog položaja mladih u Zeničko-dobojskom kantonu; u drugom dijelu - *Ciljevi Strategije omladinske politike* – se po navedenim segmentima utvrđuju osnovni ciljevi politike prema mladima; u trećem dijelu - *Radni plan omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantona* – se obavezuju tijela državne uprave da u petogodišnjem razdoblju (2009.-2014.) provedu mjere za realiziranje ciljeva. *Radni plan* podrazumijeva plan provedbe pojedine mjere na način da taj plan sadržava: precizno definiranu mjeru i način njenog provođenja, nositelje sa zaduženjima, vrijeme provedbe.

Evaluacija *Strategije* izvršit će se za 5 godina, kada će se donijeti nove mjere ili uskladiti postojeće. *Strategija* svojim odredbama ističe veliku važnost u područjima: obrazovanja, zapošljavanja i privrede, socijalne politike, zdravstvene zaštite i reprodukcijskog zdravlja,

¹ Podaci Federalnog zavoda za statistiku, juni 2009. godine (www. fzs.ba)

aktivnoga sudjelovanja mladih u društvu, izgradnje civilnoga društva i volonterskoga rada, kulture mladih, te mobilnosti, informiranja i savjetovanja.

Strategija iskazuje jasno i dugoročno opredjeljenje u stvaranju socijalnih uvjeta za trajnu dobrobit mladih te njihovo aktivno, potpuno i odgovorno sudjelovanje u društvenoj zajednici. Strategijom se utvrđuju osnovna načela općinske politike prema mladima te radni plan kojim Općina Tešanj usvaja osnovne zadaće za provedbu utvrđenih ciljeva.

Nadamo se da će svi relevantni faktori svojim djelovanjem pomoći u ostvarenju ciljeva i mjera koji su navedeni u ovoj Strategiji.

I DIO - OCJENA STANJA**Plan rada tima za izradu strategije**

R. br.	Aktivnost	Opis	Metode i tehnike
1.	Usvajanje plana rada i rasporeda obaveza	Potvrda konačnog plana aktivnosti i rasporeda po grupama	
2.	Analiza postojeće dokumentacije	Radne grupe rade samostalno, slobodno kontaktiraju pojedince i ustanove	Intervju, dopisi, radne posjete, dopisi, istraživanje postojećih dokumenata i podataka – grupni rad
3.	Obrada pojedinog poglavlja prema rasporedu grupa	Grupe pišu prvi koncept identifikujući stanje, evidentiraju ev. dodatno potrebne podatke za istraživanja	Grupni rad na pisanju prvih tekstova, opis stanja i uočenih potreba, zajednički pristup (navođenje izvora, oblik teksta, lice i sl.) – grupni rad
4.	Objedinjavanje početnog materijala i zajedničkih elemenata za dalja istraživanja (cilj - radna forma materijala)	Uži tim objedinjava radni materijal i analizira ga	Obrada teksta, uobličavanje
5.	Izrada upitnika/ankete i provođenje istraživanja	Objedinjene potrebe za novim podacima iz ranije faze, sastanak cijelog tima, definisanje uzorka i nosioca istraživanja	Anketiranje, intervjui
6.	Obrada prikupljenih podataka	Obrada materijala i statistička analiza	Statističke metode obrade podataka
7.	Ažuriranje poglavlja prema rasporedu grupa	Ažuriranje materijala iz treće faze, podacima nakon istraživanja	
8.	Objedinjavanje materijala (cilj - forma nacрта)	Objedinjavanje doradenog materijala iz faze 7.	
9.	SWOT analiza, ciljevi i pravci djelovanja	SWOT analiza po sektorima, objedinjavanje materijala i zajednička diskusija	SWOT (snage, slabosti, mogućnosti, prijetnje)
10.	Javna diskusija	Prezentiranje materijala široj javnosti radi novih prijedloga i sugestija	
11.	Ažuriranje dokumenta nakon diskusije (cilj - forma prijedloga)	Objedinjavanje teksta i svih drugih elemenata, ilustracije, dizajn	

3. Strategija podrške mladima općine Tešanj 2010 – 2015

3.1. Zapošljavanje

Prelaskom iz ranijeg sistema privređivanja na današnji moderni, tačnije tržišni sistem privređivanja, uloga i značaj tržišta rada i biroa za zapošljavanje drastično se promijenila. Potencijalni radnik koji traži zaposlenje ima prevelika očekivanja od biroa za zapošljavanje očekujući da mu sam biro donese posao na vrata, danas je sistem drugačiji, uloga biroa je smanjena tako da se današnji biro više može posmatrati kao dobra statistička baza za korištenje podataka. Kada su u pitanju mladi BiH, a samim tim i mladi na području općine Tešanj, razlike su neznatne, mladi muku muče sa istim problemom, a to je nedostatak posla. Prije nego navedem neke od važnijih uzroka nezaposlenosti mladih, morat ću iznijeti nekoliko statističkih podataka koji su poražavajući za omladinu u BiH, to su:

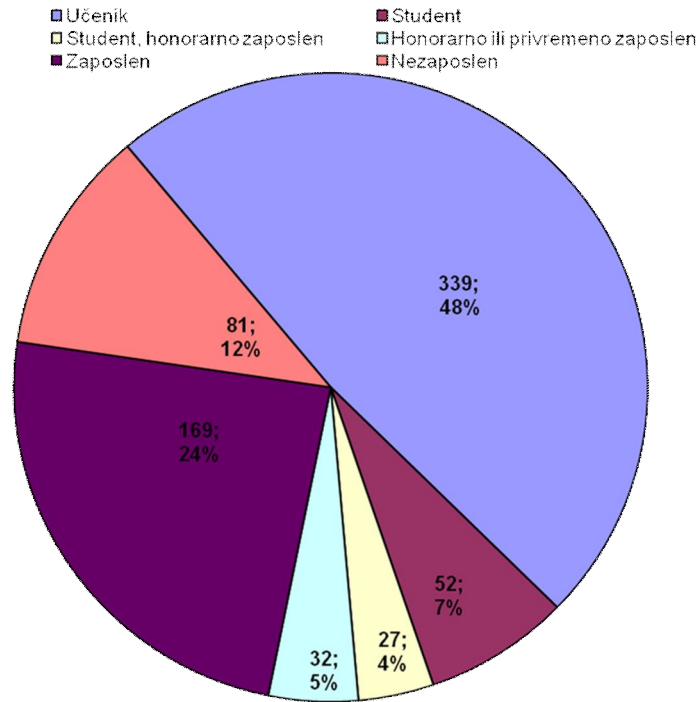
- Prema istraživanju GROZD-a iz 2007. stopa nezaposlenosti u BiH prema Zavodu za zapošljavanje iznosila je oko 43 %, dok prema podacima MMF-a stvarna stopa nezaposlenosti iznosi između 16 i 23 % od čega ukupno preko 50% mlade radne snage;
- Prema istraživanju koje se odnosi na starosnu dob nezaposlenih, treba istaći da stopa nezaposlenosti za dobnu granicu između 15 i 24 godine iznosi preko 62% što je poražavajuće za mladi naraštaj, a i za samo društvo u cjelini;
- Vremenski raspon traženja posla za omladinu je još gori, primjera radi 75% mlade populacije traži posao duže od dvije godine.

Ovo su neki od glavnih pokazatelja koji govore koliko je samo situacija alarmantna, no međutim mi se moramo vratiti na uzroke samo nezaposlenosti omladine u BiH a i u Tešnju:

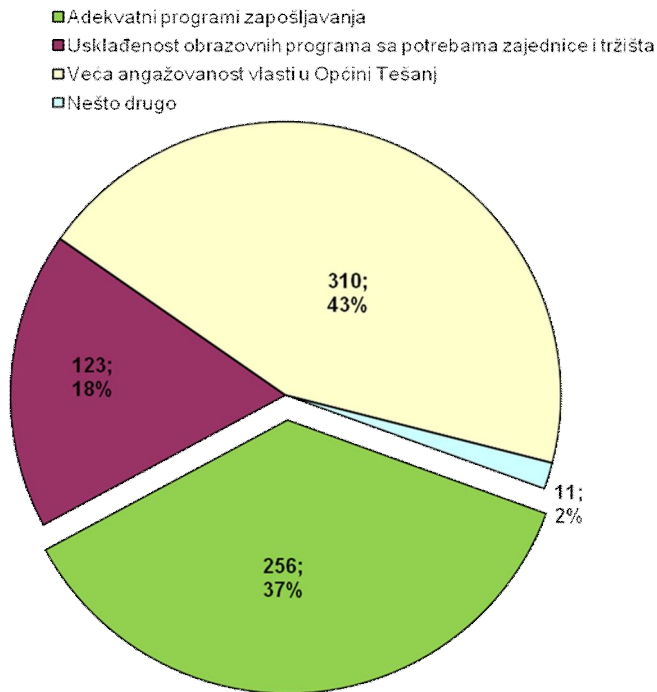
- Niska stopa potražnje za radom u odnosu na ponudu radne snage;
- Neusklađenost zahtjeva poslodavaca i same ponude radne snage;
- Suficit pojedinih zanimanja duži vremenski period (primjera radi Srednja stručna škola u Tešnju već nekoliko godina proizvodi zanimanja tipa tekstilne i frizerske struke ili postojanje medicinske škole već zadnjih 10 godina);
- Slaba pokretljivost radne snage dovodi do povećanja nezaposlenosti, mladi danas nemaju petlju da preuzmu stvar u svoje ruke i da presele iz jednog grada u drugi, razlog tome su manje plate, nepostojanje stambenih poticaja za rješavanja osnovnih životnih problema i dr.
- Pasivnost same omladine za korijenite društvene promjene, malo je danas omladine koja učestvuje u društvenim zbivanjima tipa omladinski udruženja, glavni i osnovni razlog je rečenica: „nema se računa“;
- Izbirljivost omladine u traženju posla, danas većina omladine traži posao kroz državne institucije.(Primjera radi oko 20% mlade populacije radi u poljoprivredi, oko 30% u nepoljoprivrednom sektoru, dok čak samo 50% u uslužnom sektoru).

Trenutno ste u statusu

Šta bi pomoglo zapošljavanju mladih na području Općine Tešanj

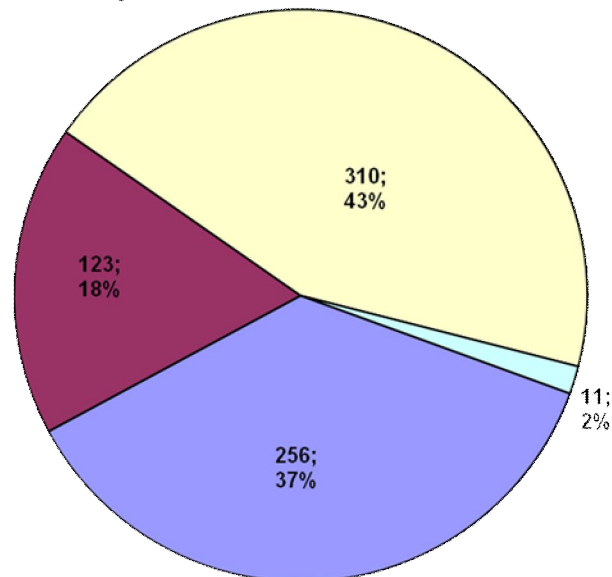
Grafikon: Mogućnosti zapošljavanja na području općine Tešanj

- Uzimajući u obzir da je anketni upitnik obuhvatio 50% srednjoškolskog uzrasta 15-18 god. Ispitanici su izrazili mišljenje da su šanse zapošljavanja u općini Tešanj veoma slabe. U provedenom upitniku 214 odnosno 31% ispitanika je odgovorilo da su šanse za zapošljavanje nikakve, 326 odnosno 47% slabe, 95 ispitanika odnosno 13 % dobre ili odlične, dok je 86 odnosno 9% odgovorilo da ne zna.
- Rezultati ankete su u skladu sa trenutnom situacijom u svijetu, Evropi i kod nas. U samoj analizi, provedenim intervjuima mladi su izrazili stav da su nedovoljno uključeni u tokove i mogućnosti zapošljavanja u općini Tešanj, a također su i veoma pasivni po pitanju pokretanja sopstvenog, privatnog biznisa. Njihovo nezadovoljstvo iskazano kroz upitnik je također okarakterisano negativno na samu ponudu poslova, slabu ekonomsku moć građana i lako zamjenjivu radnu snagu i mala prava zaposlenih. Upitnik odražava i stanje samih programa koje nudi Općina, slab protok informacija o pristupnosti fondovima koji bi pomogli prilikom zapošljavanja u Općini ili kod pokretanja vlastitog biznisa.

Šta bi pomoglo zapošljavanju mladih na području Općine Tešanj

- Adekvatni programi zapošljavanja
- Usklađenost obrazovnih programa sa potrebama zajednice i tržišta
- Veća angažovanost vlasti u Općini Tešanj
- Nešto drugo

Grafikon: Šta bi pomoglo zapošljavanju mladih na području općine Tešanj

U vrijeme ekonomskih turbulencija u svijetu i kod nas, danas je veoma teško ponuditi programe koji bi riješili probleme pri zapošljavanju uopšte, ne samo mladih. U grafikonu koji je pokušao da prikaže odgovor mladih gdje leži rješenje zaposlenja, ispitanici su odgovorili sa 43% veća angažovanost lokalnih vlasti, 37% adekvatni programi zapošljavanja, 18% usklađenost obrazovnih programa sa potrebama tržišta dok 2% smatra nešto drugo. Veoma je teško izgraditi sistem

zapošljavanja općine ili bilo koje teritorijalne organizacije u državi, bez adekvatnih zakona koji bi stimulirali i pomogli prilikom zapošljavanja mladih ili uopšte onih koji su u statusu nezaposlenosti.

Zapošljavanje i poduzetništvo:

- Smanjivanje administracije i birokratije prilikom registriranja firmi,
- Kriteriji stručnosti i znanja prilikom zapošljavanja,
- Savjetovanje mladih pri pokretanju vlastitog biznisa,
- Stimulacija poduzetništva putem grantova/bespovratnih sredstava (naročito za mlade sa poteškoćama),
- Poreske olakšice i subvencije mladima koji žele pokrenuti sopstveni biznis,
- Stvaranje zajedničkih firmi više mladih ljudi/slobodno udruživanje poduzetnika,
- Unapređivati zapošljavanje mladih u državnim i drugim javnim ustanovama (podržavanje stažiranja i volontiranja, kao i davanje prednosti mladima koji se prvi put zapošljavaju) i izmjene i dopune zakonskih akata s obzirom na specifičnosti zapošljavanja mladih u BiH, i
- Koordinacija ministarstava, univerziteta/škola, poduzetnika i mladih iz sindikata na izradi adekvatnih programa i obuka za zapošljavanje.

Rješenje je moguće samo kroz veću uključenost omladine u društvena odlučivanja, postojanje stambenih banaka za povoljnije kredite, poljoprivrednih banaka, hipotekarnih banaka, pokretanje javnih radova, i mnogo toga od strane države, no prvenstveno mi mladi moramo promijeniti sami sebe jer to je najlakši način.

3.2 Zdravstvena i socijalna zaštita mladih

3.2.1 Zdravstvo

Na području općine Tešanj primarna zdravstvena zaštita vršena je u jedanaest terenskih ambulanti porodične medicine Doma zdravlja sa poliklinikom „Izudin Mulabecirović – Izo“ Tešanj. Unutar ovih ambulanti porodične medicine djeluje trinaest timova koje čine ljekari i medicinsko osoblje ovog Doma zdravlja. U Domu zdravlja Tešanj radi i trinaest specijalističko-konsultativnih službi te ekipa patronažne službe. U toku 2007. godine u Domu zdravlja u Tešnju pruženo je 1.002.804 usluga, dok je u 2008. godini pruženo 1.014.670 usluga, što je za 11.866 usluga više nego u 2007. godini.

Što se tiče sekundarne zdravstvene zaštite na području općine Tešanj ona je vršena u Općoj bolnici Tešanj.

U Općoj bolnici Tešanj radi sedam odjeljenja, a to su: Odjel za unutarnje bolesti, Odjel za pulmološke bolesti, Odjel za dijalizu, Odjel za hirurške bolesti, Odjel za anesteziju i reanimaciju sa intenzivnom njegom, Odjel za dječije bolesti i Odjel za ginekologiju i akušerstvo.

U fazi otvaranja su još tri nova odjela: Odjel za ORL, Odjel za očne bolesti, Odjel fizikalne medicine i rehabilitacije.

Broj stanovništva koje gravitira Općoj bolnici Tešanj je oko 105.000 stanovnika sa četiri općine: Tešanj, Doboj Jug, Maglaj i Usora.

Osnovni zadatak Općine kao jedinice lokalne samouprave u oblasti zdravstva jeste podsticaj i preventivno djelovanje prema svim ovlaštenim subjektima i grupama na očuvanju i unapređenju zdravlja, putem ulaganja u infrastrukturu i poboljšanja komunalnih usluga, očuvanja zdrave životne sredine, održavanja higijene, te poduzimanja edukativnih i praktičnih koraka na podizanju svijesti i informisanosti građana te zainteresovanosti, naročito mladih ljudi, na očuvanju svog zdravlja.

Oblici podrške Općine Tešanj na unapređenju zdravstva u toku 2008. godine su sljedeći:

- Općina Tešanj je pomogla Opću bolnicu Tešanj sa 66.000,00 KM, od čega je 46.000,00 KM za otkup zemljišta koje je bilo potrebno bolnici za izgradnju prilaznih puteva i parkinga, a ostalih 20.000,00 KM uloženo je u kupovinu aparata za hemodijalizu;
- Dom zdravlja Tešanj je dobio pomoć od Općine Tešanj u visini od 57.534,50 KM, od čega 15.000,00 KM za izgradnju ambulante u Karadaglijama, a ostalih 42.534,50 KM za sanaciju već postojećih ambulanti.

Iz ovih podataka vidimo da je uloženo veoma malo finansijskih sredstava, posebno u razvoj primarne zdravstvene zaštite. Evidentno je da nemamo ulaganja u projekte suzbijanja širenja narkomanije, projekte edukacije mladih ljudi, kao ni bilo koje projekte koji bi se pozabavili preventivom svega onoga što nas potkopava kao društvo, a što možemo barem za nijansu popraviti kroz zdravstvenu edukaciju i zdravstvenu prevenciju. To se posebno odnosi na mlade ljude koji nemaju dovoljno potrebnih informacija vezanih za drogu, alkohol, pušenje, spolno prenosive bolesti, kao ni za važnost redovnih ljekarskih pregleda.

Zdravstveno stanje populacije mladih se ne može odvojiti od zdravstvenog stanja drugih populacija stanovništva, ali ipak se mogu izdvojiti neki aspekti bolesti kao naprimjer alkoholizam, narkomanija, neželjena trudnoća, nasilni abortusi, spolno prenosive bolesti, moralno propadanje i dr.

Kako je poznato da na području općine Tešanj narkomanija uzima sve više maha, a u nedostatku tačnih podataka o broju uživalaca teških droga neophodno je pored aktivnosti preventivne prirode poduzeti i neke konkretne mjere za liječenje već registrovanih ovisnika. Pri Domu zdravlja u Tešnju djeluje i „Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti“, gdje brigu o registrovanim ovisnicima sa područja općine Tešanj vodi edukovana ekipa koju čine psiholog, neuropsihijatar, socijalni radnik i medicinski tehničar. Pored rada ove ekipe može se zaključiti, što se tiče registrovanih ovisnika, stvari izmiču kontroli. Broj liječenih ovisnika konstantno opada, što je prikazano u tabeli lx.

Broj liječenih ovisnika po mjesecima												
God.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
2007	21	22	20	20	21	20	21	21	22	20	23	22
2008	23	23	20	23	23	20	20	16	14	13	13	13

(Tabela lx) „Kantonalni zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti“ Tešanj

Ovisnici koji su dolazili na liječenje u Dom zdravlja Tešanj svoje odustajanje od liječenja pravdaju skupim prevozom i nemogućnošću dolaska, te se svi ti pacijenti vraćaju konzumiranju opojnih sredstava.

Svjedoci smo da se unazad par godina broj oboljelih od tuberkuloze pluća povećava. U zadnje dvije godine na prostoru općine Tešanj registrovano je deset slučajeva osoba mlađih od 30 godina koje su oboljele od tuberkuloze pluća. Obzirom da sistem registracije oboljelih od tuberkuloze pluća između Opće bolnice Tešanj (pulmologija) i Doma zdravlja Tešanj (antituberkulozni dispanzer) još nije uvezan, postaje nam jasno da je taj broj daleko veći.

Kako mladi nemaju razvijene navike redovnih zdravstvenih pregleda, Općina Tešanj, kao organ lokalne samouprave, trebala bi obratiti pažnju na higijensko i zdravstveno obrazovanje mladih, kako kroz škole tako i putem raznih radionica i edukativnih predavanja od strane stručnih osoba.

3.2.2 Socijalna zaštita mladih

Socijalna politika može se definisati kao organizovana akcija države i društva usmjerena na podizanje općeg socijalnog blagostanja, a posebno na poboljšanje položaja i integracije onih pojedinaca i grupa u društvu koji su usljed različitih okolnosti dospjeli u nepoželjan socijalni i ekonomski položaj.

Socijalna politika mladih treba da ima prioritet u poboljšanju kvaliteta položaja mladih, naročito onih koji su nezaposleni.

Problemi mladih:

1. Cjelokupna društvena situacija BIH , na površinu je totalno izbacila problem koji najviše; pogađa mlade te utiče na njihovo psihičko i fizičko zdravstveno stanje;
2. Nezaposlenost mladih;
3. Mladi nisu u mogućnosti provesti svoje ideje u djela;
4. Nezainteresovanost mladih za kulturna dešavanja;
5. Nepravilno iskorištavanje slobodnog vremena;
6. Općinske vlasti ne podržavaju nezaposlene u pokretanju biznisa ili bilo kojeg načina zaposlenja;
7. Kod mladih postoji određena doza pesimizma, jer nemaju osjećaj sigurnosti;
8. Mladi ne nemaju uslova i podrške za bavljenjem kulturnim i sportskim aktivnostima.

Svi navedeni problemi govore da je potrebna stalna edukacija i održavanje predavanja mladima na temu ovisnosti koja je izmakla kontroli. Zapošljavanje mladih treba da bude prioritet, jer je jasno da velika stopa nezaposlenosti dovodi do razni kriminalnih radnji i svih vrsta devijantnog ponašanja. Podrška mladima u provođenju ideja u djela je preventivni način svih asocijalnih ponašanja.

- Mladi nisu dovoljno zastupljeni u vlasti

Mladi nisu dovoljno zastupljeni u vlasti, a ako i jesu nemaju uticaja na vlast. Bilo kakva ideja koja krene od mladih teško može biti realizovana, jer kreativne ideje i druge radnje nisu podržane od strane naše Općine. Takve situacije omladinu demorališu i dolazi do nezainteresovanosti mladih. Općina Tešanj treba da podrži mlade, a primjer tome je da su više puta tražili pomoć i prezentirali ideje ali pomoć nisu dobili. Ukoliko je došlo do angažmana mladih u vlasti onda su to obično mladi sa sličnim ili istim idejama.

- Mladi nisu dovoljno uključeni u građanske inicijative i udruženja

Iako mladi smatraju da udruženi mogu riješiti svoje probleme, i zadovoljiti svoje potrebe, oni nisu dovoljno uključeni u aktivnosti i inicijative koje organizuju i provode udruženja i neformalne grupe. Potrebno je podržati i poticati formiranja udruženja mladih, a posebno podržati osnivanje omladinskih centara.

- Komunikacija između mladih i vlasti je nedovoljna što utiče na pasivnost mladih

Komunikacija između mladih i vlasti je nedovoljna. Na području naše općine i ako se može ostvariti ta komunikacija ne dođe do željenih rezultata. Vrlo rado vlasti saslušaju mlade i njihove prijedloge i ideje, ali kada je potrebna realizacija, pomoći nema. Potrebno je da vlast ozbiljnije shvati mlade i njihove potrebe.

- Mladi se nedovoljno neformalno edukuju

U okviru formalnog obrazovanja, mladi ne dobiju dovoljno potrebnog znanja, a isto tako im se ne nudi mogućnost neformalnog obrazovanja. Ako i postoji neka mogućnost da se dodatno obrazuju ili educiraju nemaju dovoljnu podršku vlasti i društva, osim u slučaju da takvu naobrazbu sami sebi obezbijede.

- Obrazovni sistem nije prilagođen potrebama mladih

Mladi rastu i žive u modernom dobu koje je prožeto savremenim tehnologijama, stranim jezicima, intelektualnošću, mobilnošću mladih, te oblicima vršnjačkog, multimedijalnog i interaktivnog obrazovanja. Međutim, naša vlast ne nudi takvo obrazovanje mladima, ne vodi se računa koji je poziv (struka) najtraženiji. Upoznati smo da postoji potreba na prostoru naše općine za određenim zanimanjima koja su neophodna ali situacija se ne mijenja. Fakultetski obrazovani mladi ljudi su nezaposleni ili rade poslove koji nisu iz njihove struke.

- Ljudska prava se ne poštuju

Često mladi ne znaju koja su njihova osnovna prava. Kada bi se poštovala Ustavom zagarantovana osnovna ljudska prava tada bi bilo manje problema a više sloge i razumijevanja i među mladima.

- Mladi imaju poroke

Mladi na području naše općine često konzumiraju cigarete, a alkohol je postao način druženja. Već u prvom razredu srednje škole se konzumira alkohol, kako muškarci tako i djevojke. Rijetko koje zajedničko okupljanje (rođendan, vjerski praznici i sl.) bude bez konzumacije alkohola, odnosno opijanja. Zloupotreba psiho aktivnih supstanci je popratna pojava alkoholu, koje vlasti nisu dovoljno svjesni. Konzumacijom alkohola i psiho aktivnih supstanci nastaju razni poremećaji, od asocijalnog ponašanja do kriminalnih radnji.

3.3 Ovisnost i njena prevencija na području općine Tešanj

Općina Tešanj je na drugom mjestu u Zeničko-dobojskom kantonu po broju ovisnika. Ovakav podatak će nam pomoći da se što ozbiljnije i bolje pristupimo rješavanju ovog problem.

Svi govore o problemu ovisnosti (narkomaniji) i o tome kako zajedno trebamo raditi na rješavanju istog. Kada se treba preći sa riječi na djelo saradnja izostaje. Samo saznanje da je neko ovisnik dolazi do izbjegavanja susreta od strane komšija, prijatelja, poznanika, a i oni neminovni počinju sa riječima negodovanja i kritike. Kad im je pomoć najpotrebnija sve što dobiju je pogled pun sažaljenja i osude.

Iz iskustva evidentno je da je droga prisutna u svim slojevima društva i nažalost uključuje sve mlađe i mlade osobe. Postavlja se pitanje: „**Otkud takva dostupnost u našoj sredini?!**“

Trebamo se suočiti sa činjenicom da se BiH nalazi na poznatoj „balkanskoj ruti“ za krijumčarenje opojnih droga tako da je prisutnost raznih psiho aktivnih supstanci u našoj zemlji veoma visoko.

Međutim, ključna razlika u odnosu na predratni period je promjena stila dilanja droge. Prije rata na području Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, pored jake policijske kontrole, ovisnici su se uglavnom držali u povezanim supkulturnim grupama, zatvorenog tipa. Takav način dilanja i konzumiranja jako se sporo širio i obično ograničava na određena mjesta.

U poslijeratnoj BiH pored prodornih granica i priliva ogromne količine droge, kao i u mnogim siromašnim zemljama u tranziciji, pojavljuje se globalni problem „mravlja trgovine“. Naime, sada se sami dileri raslojavaju na velike „bosove“ koji najčešće imaju veze sa političkim predstavništvima, finansiraju velike količine droge koje kasnije rasparčavaju dileri „prve i druge ruke“. Uslijed siromaštva u dilanje se uključuju i mladi ovisnici koji nemaju dovoljno novca za svoje potrebe tako da dilaju za svoje potrebe, za svoj „piz“ (jednu dozu psiho aktivnih supstanci), ali i ponešto zarade. Na ovaj način droga ulazi u škole, na zabave, u diskoteke, na fakultete.

Mnoge supstance u prirodi čovjeka su date za njegovo dobro, ali iskvareno srce čovjeka ga je iskoristilo za svoju propast kao što kaže sveti Maxim ispovjednik: „Zlo nije u prirodi stvorenoga nego u nerazumnom i neprirodnom ophođenju sa njim“. Sve ovo nas navodi da se zapitamo zarad kakvog ličnog bogaćenja možemo trgovati sa nečijim životima.

Šta je mentalno zdravlje?

Mentalno zdravlje podrazumijeva mnogo više od samog odsustva mentalnog poremećaja. Pozitivne dimenzije mentalnog zdravlja su potencirane u definiciji zdravlja uopće od strane Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) koja glasi:

„Zdravlje je stanje potpunog fizičkog, mentalnog, socijalnog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti i slabosti“.

Iz ovoga je jasno da pojam mentalno zdravlje prevazilazi granice koncepta o isključivom prisustvu odnosno odsustvu mentalnog poremećaja.

Prevenција ovisnosti

Primarna prevencija se odnosi na aktivnosti koje sprečavaju da uopšte dođe do upotrebe droge. Primarna prevencija je najvažnija od svih prevencija a najveću ulogu u njoj imaju roditelji, djeca, škole i društvo. Roditelji na različite načine svjesno ili nesvjesno djeluju na svoju djecu i na njihovo ponašanje, stavove i razvoj ovisnosti. Djeca traže od roditelja informacije, ali i argumente za izbor o odluci za ne uzimanje droge. Roditelji trebaju poslati jasnu poruku: „ Ne uzimaj drogu!“ Neophodno je lično pozitivnim primjerom podupirati argumente i razloge takvoj tvrdnji.

Roditelji ne smiju tolerisati niti jedan nagovještaj devijantnog ponašanja.

Samo snažnom stalnom i strateški dobro osmišljenom društvenom intervencijom, dakle programima suzbijanja zloupotrebe droge na svim nivoima od općinskih, kantonalnih pa do državnih programa moguće je pojavu onih kojima će droga biti način življenja i umiranja održati na nivou podnošljivom za zajednicu.

Državu, njen sistem vrijednosti i kvalitet življenja najvećeg broja ljudi teško je mijenjati, odnosno poboljšati, ali raditi na izradi državnog programa suzbijanja droge i njegovoj provedbi moguće je i nužno. Učinimo li to, možemo biti uvjereni da će sredina u kojoj živimo djelovati barem malo ljepšom i da će nesretnih, bolesnih i prerano umrlih sigurno biti manje.

„ Budućnost nije rezultat izbora alternativnih puteva koji se nude u sadašnjosti, već mjesto koje se kreira-kreira se prvo u glavi i volji, a onda u djelovanju. Budućnost nije neko mjesto kojem idemo, već je to mjesto koje kreiramo. Putevi se ne nalaze. Putevi se prave. Aktivnost pravljenja puteva se mijenja i onoga ko ih pravi i destinacije prema kojoj se žuri .“

Porodica

S pravom možemo reći da jedna od boljih i najvećih prevencija ovisnosti zdrava i stabilna porodica. Potrebno je naglasiti da se bolest ovisnosti (narkomanija) ili rizici podjednako javljaju i u potpunim i u nepotpunim porodicama. Istina jeste da nepotpuna i nesređena porodica, u kojoj nema normalne komunikacije među članovima, može biti pogodna za pojavu i razvoj ovisnosti djeteta. Upravo zbog toga trebamo učiti djecu da razgovaraju sa roditeljima, a tako isto i roditelje da razgovaraju sa svojom djecom, da bi se razvio osnovni vid komunikacije u porodici.

Porodica, odnosno roditelji su oni koji mogu prvi primijetiti promjene kod djeteta a u većini slučajeva roditelji su oni koji zadnji saznaju što govori o slaboj komunikaciji u porodici.

Najčešće uočljive promjene:

- Promjene u ponašanju: kašnjenje kući, loš uspjeh u školi, čudni životni planovi, stalna potreba za novcem, osamljivanje, svadljivost, bježanje iz kuće,
- Socijalne promjene: sukobi sa porodicom, zapuštanje higijene, gubitak morala,
- Tjelesne promjene: naglo mršavljenje, izraženi podočnjaci, česti osipi po tijelu,

Savjeti za roditelje, odnosno preventivne mjere koje sami roditelji mogu poduzeti:

- uključite svoje dijete u kućne poslove,
- razgovarajte sa djecom otvoreno o svim problemima,

- podijelite radost i žalost sa svojim djetetom,
- ne radite poslove ili obaveze koje trebaju da vaša djeca obave odnosno urade.

Može se sa pravom reći da jedna aktivna i funkcionalna porodica može biti najbolji oblik prevencije bolesti ovisnosti.

Škola

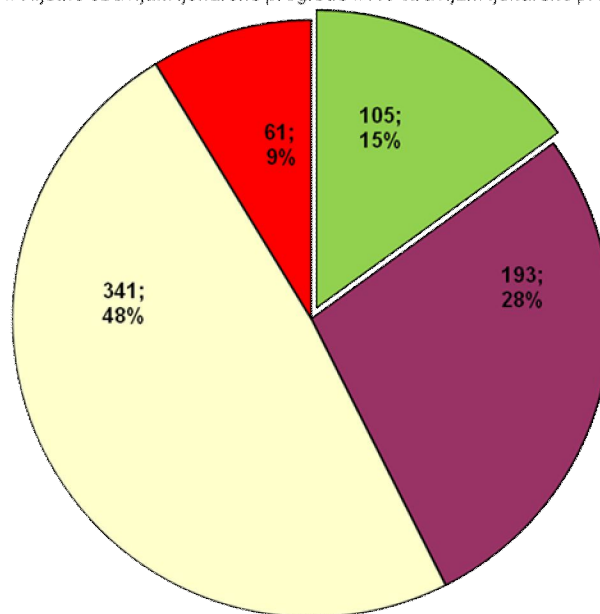
Škola je mjesto gdje stiču prva formalna znanja, ustanova gdje se nastavlja porodični odgoj preko obrazovanja i odgoja, pomoć u odrastanju, priprema za život koji postoji i izvan i poslije škole. Organizacija slobodnog vremena je područje kojim se treba baviti škola, mora imati vodeću ulogu u saradnji sa roditeljima, porodicom i drugim institucijama. Ako se slobodno vrijeme koristi pozitivno doprinosi moralnom, kulturnom te psihičkom i fizičkom jačanju ličnosti. Na taj način razvija se samopouzdanje što je vrlo važno kada je u pitanju bolest ovisnosti i potezanje ka drogama. Najveći broj djece se odluči uzeti drogu kada je u problemima, kada se osjeća manje važnim od vršnjaka, poseže za drogom da dopuni svoje samopouzdanje što je naravno pogrešno.

Savjet za školu:

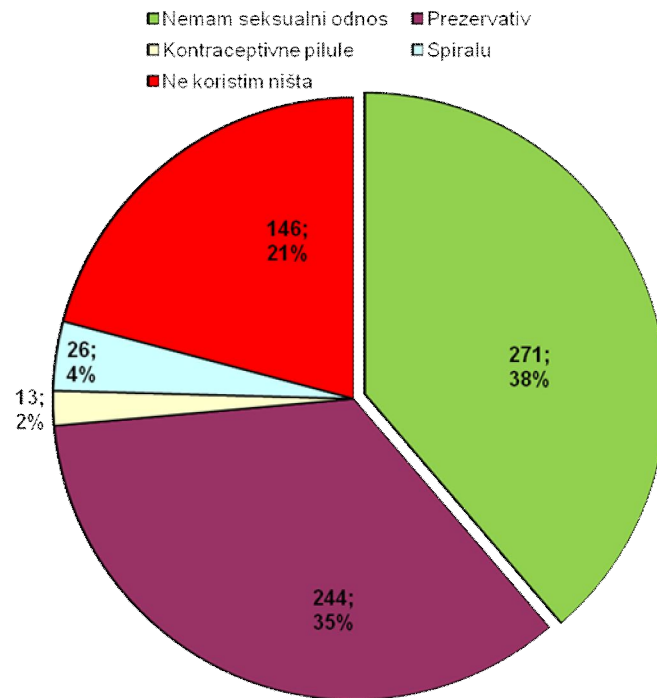
Svaka škola bi trebala imati sekciju koja se bavi tim problemom i pomagati djeci koja su se na bilo koji način približili drogi, ili djeci koja su radoznala jer ta radoznalost zna biti često razlog razvoja bolesti ovisnosti, u tu sekciju podjednako trebaju biti uključeni roditelji, nastavnici i učenici.

Koliko često obavljate ljebarske preglede

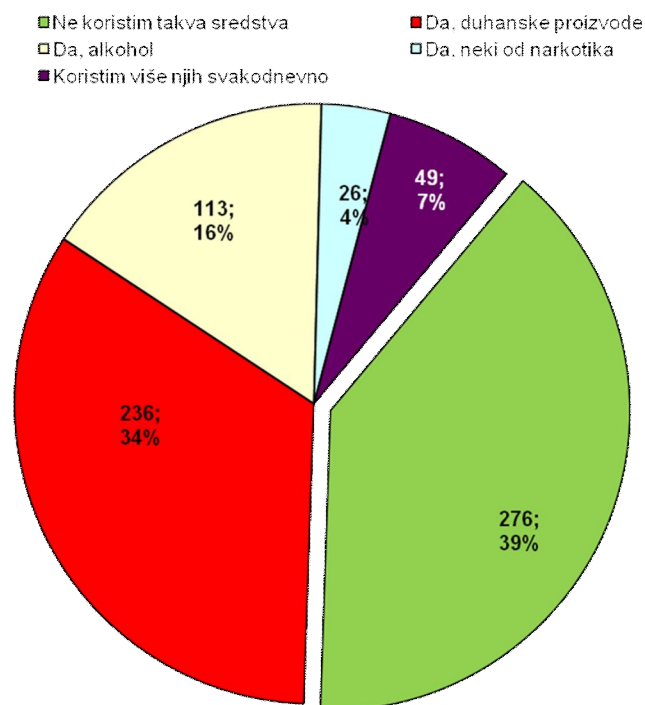
■ Jednom godišnje ■ Dva puta godišnje
□ Rijetko obavljam ljebarske preglede ■ Ne obavljam ljebarske preglede

Koje mjere opreza koristiš prilikom seksualnog odnosa?

Da li ste koristili i koja od navedenih sredstava koja izazvaju ovisnost?

3.4 Obrazovanje

Na području ZE-DO kantona oblast obrazovanja regulisana je Zakonom o osnovnoj školi i Zakonom o srednjoj školi, te je njima definisana potpuna nadležnost kantona po pitanju osnivanja i upravljanja radom osnovnih i srednjih škola. Predškolski odgoj i obrazovanje su u nadležnosti Općine. Bez obzira na stvarnu nadležnost, Općina je u prethodnim godinama svoj interes u osnovnom i srednjem obrazovanju ostvarivala putem finansijske podrške kapitalnim i tekućim investicijama u školskim objektima, jer postoji jasno ubjeđenje da su troškovi u obrazovanju dugoročna investicija.

3.4.1. Predškolski odgoj i obrazovanje

Trenutni nivo razvijenosti predškolskog odgoja nije zadovoljavajući. Na području Općine postoji registrovana jedna institucija koja se bavi predškolskim odgojem i obrazovanjem. Dječje obdanište je smješteno prije rata u namjenski građenom objektu. Sa aspekta održavanja i funkcionisanja ovog obdaništa riječ je o hvale vrijednom projektu, ali trenutni kadrovski, prostorni i drugi resursi ne odgovaraju potrebama. Nadležnost za osnivanje ustanova predškolskog odgoja ima lokalna zajednica.

3.4.2. Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje u 9 osnovnih škola na području Općine pohađa oko 5600 učenika razvrstanih u 236 odjeljenja. Nastava se odvija u 9 matičnih i 11 područnih škola/objekata, u kojima je zaposleno 325 uposlenika. Obrazovno-odgojni proces na općini Tešanj odvija se u slijedećim školama:

- O.Š. „Huso Hodžić“ Tešanj
- O.Š. „Rešad Kadić“ Tešanj
- O.Š. „Džemal Bijedić“ Miljanovci
- O.Š. „Abdulvehab Ilhamija“ Kalošević
- O.Š. „9. Septembar“ Medakovo
- O.Š. „1. Mart“ Jelah
- O.Š. „Kulin ban“ Tešanjka
- O.Š. „Gazi Ferhat-beg“ Jablanica
- O.Š. „Mustafa Mulić“ Šije

Veći dio objekata je građen 70-tih i početkom 80-tih godina prošlog vijeka, te postoji mnogo problema sa kojima se susreću ove ustanove: starost objekata, neadekvatno održavanje – nedovoljno ulaganje u školske objekte, nedovoljna infrastruktura, opremljenost školskih objekata i slično. Bez obzira na stalna poboljšanja, ili nastojanja za poboljšanjem evidentno je da postoje neujednačeni uslovi u svim školama na području Kantona, pa i na prostoru Općine, a najizraženiji problemi su: loše i zastarjele instalacije, neuređena školska dvorišta, loše ili nikako uređeni sportski poligoni (postojanje fiskulturne sale pored svake škole čini se prilično dalekim), problem nedostatka školske opreme i nastavnih učila. U proteklim godinama Općina je finansirala i sufinansirala niz projekata u osnovnim školama, a vrlo je važno istaći da su roditelji učenika u

posljednje dvije godine često bili pokretači i sufinansijeri određenih projekata. Iz ugla njihove angažovanosti ovakav pristup treba pohvaliti, no to istovremeno ukazuje na činjenicu da je neophodan veći angažman osnivača škola u rješavanju njihovih problema. Po pitanju uspjeha ostvarenih u učenju moguće je izraziti zadovoljstvo, jer su na takmičenjima u znanju učenici ostvarili dobre pojedinačne rezultate, te je moguće poboljšanje i na nivou lokalne zajednice. U pogledu stručnosti uposlenih u školama treba napomenuti da postoje određeni problemi u nastavi stranih jezika (prvenstveno engleskog) i nastavi kulture (muzičke i likovne).

3.4.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Na području općine Tešanj nalaze se 3 srednjoškolska centra koja ukupno pohađa 2104 učenika:

- Gimnazija 428 učenika
- Srednja Tehnička škola 823 čenika
- Mješovita stručna škola 852 učenika

U srednjoj tehničkoj školi vrši se obrazovanje učenika po programima 5 srednjih tehničkih škola:

1. Elektrotehnička škola
2. Mašinska tehnička škola
3. Medicinska škola
4. Ekonomska škola
5. Građevinska tehnička škola

Iako sve tri škole postižu veoma dobre rezultate, potrebno je reći da mladi imaju veoma mnogo poteškoća u organizovanju svojih ideja.

Najveći i ujedno jedan od glavnih problema koji prati sve tri škole i otežava realizaciju planiranog plana i programa jeste nedostatak školskog prostora. Ono što se mora istaći jeste da škola raspolaže sa malim brojem učionica koje su raspoređene u 2 smjene, što ukazuje na činjenicu da jedno odjeljenje nema svoju učionicu kao ni kabinet za vanškolske aktivnosti.

Također potrebno je naglasiti da Gimnazija i Srednja tehnička škola dijeli zajedničke prostore, hodnike, amfiteatar, mokre čvorove, ulaz u školu i druge prostore koji se nalaze u istom objektu. Učionice su skućene u odnosu na broj učenika koji u njima borave.

Također možemo reći da je Vijeće učenika osnovni organ preko kojeg mladi u školi mogu organizovano djelovati u realizaciji svojih ideja. Međutim, iako ono postoji učenici koji rade u Vijeću učenika susreću se sa ogromnim problemom a to je ponovno nedostatak prostora, iako imaju punu podršku Nastavničkog vijeća škola nije u mogućnosti da im obezbijedi prostor gdje bi se oni okupljali i radili na realizaciji svojih ideja i u kome bi održavali svoje sastanke. Još jedan od problema je da Srednje škole posjeduju veoma skroman kabinet informatike u kome je gotovo nemoguće izvoditi nastavu i koji se nalazi u veoma skućenom prostoru.

Također potrebno je naglasiti da srednja tehnička škola posjeduje biblioteku koja je smještena u kabinetu, knjižni fond biblioteke je skroman i nekompletan. Škola ne posjeduje vlastitu fiskulturnu dvoranu gdje bi se za učenike moglo organizovati izvođenje nastave iz nastavnog predmeta tjelesni i zdravstveni odgoj, pa se nastava iz navedenog razloga izvodi u staroj Javnoj ustanovi „Sportska dvorana“ Tešanj i u staroj fiskulturnoj dvorani „Partizan“ Tešanj, pa postoje objektivne poteškoće pri usklađivanju rasporeda, jer sve tri škole održavaju časove tjelesnog odgoja u dvije fiskulturne dvorane.

Veliki problemi za sve tri školske ustanove su i to da se u blizini škole nalazi 7 ugostiteljskih objekata koji prodaju alkohol maloljetnim osobama, tj. učenicima, ne može se izostaviti i to da objekti nude razne igre na sreću što loše utiče na njihov razvoj.

Posljedica svega toga je da učenici ne dolaze redovno na nastavu, dolaze u alkoholiziranom stanju, dešavaju se nesuglasice između učenika koje mogu imati velike posljedice.

Neuslovljenost parkiranja školskih autobusa je svakodnevica, naime neadekvatan pristup školskih autobusa svakodnevno prouzrokuje gužve lošom organizovanošću kako u polasku tako i u dolasku, te su učenici prisiljeni ulaziti u autobuse nasumice.

Možemo reći da svi ovi problemi s kojima se mladi susreću utiču na njihov razvoj i shvatanja šta za njih treba da predstavlja školovanje, da li je to samo prolazna stavka njihovog života ili shvatanje da znanje može da očuva nasu zajednicu, i da je čitav život namijenjen zapravo da učimo i olakšamo svoj život. Jer učenjem zapravo živimo.

3.4.4. Fakultetsko obrazovanje

Na području Zeničko-dobojskog kantona imamo jedan Univerzitet na kojem postoji 7 fakulteta. Univerzitet u Zenici broji oko 4.803 studenta koji su raspoređeni na 7 fakulteta:

1. Pedagoški fakultet 1378 studenata
2. Mašinski fakultet 533 studenta
3. Metalurgija i materijali 331 student
4. Ekonomski fakultet 879

5. Pravni fakultet 843 studenta
6. Zdravstveni fakultet 379 studenta
7. Islamski pedagoški fakultet 460 studenata

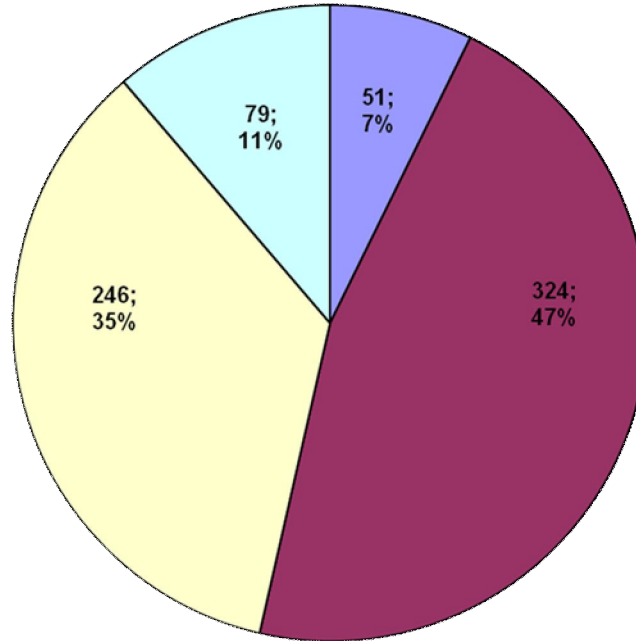
3.5 Kultura

Na području općine Tešanj možemo reći da imamo dovoljan broj kulturnih dešavanja. Veliki broj pozorišnih predstava, pjesničkih večeri, promocije knjiga itd. Pitanje se postavlja da li su dovoljno zastupljena kulturna dešavanja pogodna za omladinu. Mladi općine Tešanj nemaju dovoljan broj aktivnosti koji može poboljšati njihov kulturni život. Naša istraživanja su pokazala da se mladi mogu uključiti samo u amatersko pozorište i u razna kulturno umjetnička društva. Ovdje se uključuje još jedno pitanje a to je dali su mladi u potpunosti u mogućnosti da sprovedu u djelo svoje kreativne ideje. Te smo to pitanje postavili i u anketi koju smo obradili na 700 ispitanika od kojih je 96 tj. 13,71 % odgovorilo da su u potpunosti u mogućnosti izvesti svoje kreativne ideje, 326 tj. 46,57 % ih je odgovorilo da su djelimično u mogućnosti izvesti svoje kreativne ideje, 213 tj. 30,43 % ih je odgovorilo da nisu u mogućnosti izvesti svoje kreativne ideje te njih 65 tj. 9,29 % je reklo da ne zna. Ovom anketom smo utvrdili da je kritična zona ove ankete grupacija 539 ispitanika tj. 77,00 % koji su djelimično ili nikako u mogućnosti da izvedu svoje kreativne ideje. Ovom anketom saznajemo da mladi imaju djelimično ili nikako aktivnosti na prostoru općine Tešanj da bi izveli svoje kreativne ideje. Također nas je zanimalo da li su kod mladih zadovoljene njihove društvene potrebe pa smo na 700 ispitanika saznali da je kod njih 51 ili 7,29 % u potpunosti zadovoljene kulturne potrebe, 324 ili 46,29 % djelimično zadovoljene kulturne potrebe, 246 ili 35,14 % uopšte nisu zadovoljene društvene potrebe i 79 ili 11,29 % je reklo da ne zna. I ovdje smo uzeli kritičnu skupinu koja broji 570 ispitanika ili 81,43 %. Smatramo da bi se zbog ove grupacije od oko 82 % trebale poboljšati kulturne potrebe mladih. Ova strategija će ići u smjeru da pokuša organizirati dešavanja koja bi zainteresovala striktno mlade osobe i pokušati smanjiti broj ove kritične skupine od 82 %. Također znamo i da se većina kulturnih dešavanja održava u prostorima Doma kulture općine Tešanj. Time znamo da uslovi u održavanju kulturnih dešavanja nisu najbolje opremljeni ili su čak i devastirani. Poboljšanje se treba da pravi i u organiziranju aktivnosti koje bi zainteresovale mlade da se kulturno osvijeste. Jedan problem predstavlja i nedovoljno informisanje mladih o kulturnoj baštini općine Tešanj. Općina Tešanj osigurava resurse u skladu sa mogućnostima i nadležnostima. U okviru programa rada i budžeta Općine osigurani su neophodni uslovi za zadovoljavanje lokalnih kulturnih potreba stanovništva. Od objekata se koriste za potrebe kulturnih manifestacija, Općina Tešanj raspolaže slijedećim kapacitetima:

- Dom kulture Tešanj (velika i mala sala) pogodan za izložbe slika, pozorišnih predstava, književnih večeri, promocija knjiga i sl.
- Eminagića konak (historijska kuća) pogodna kao jedan vid muzeja
- Sportski rekreacioni centar pogodan za koncerte, horske skupove, javne tribine i sl.
- Stari grad Tešanj (Tešanjska tvrđava) pogodna za razne koncerte na otvorenom

Koliko su zadovoljene kulturne potrebe mladih u općini Tešanj?

- U potpunosti su zadovoljene
- Djelimično su zadovoljene
- Uopšte nisu zadovoljene
- Ne znam

Općina Tešanj izdvajaju značajna finansijska sredstva za održavanje kulturnih manifestacija. Od ove godine u Tešnju se pravi manifestacija „Dani grada Tešnja“. Ovom strategijom pokušat će se napraviti više kulturnih događaja pogodnih za mlade.

3.6 Aktivno učešće mladih u društvu

Aktivan društveni angažman mladih je od suštinskog značaja za budućnost svake zajednice. Mladi treba da budu nosioci i implementatori progresivnih društvenih tokova .

Animacija mladih na društveni angažman ne smije da se svodi na pukog agitovanje izlaska na izbore i ispunjavanje glasačkog prava i građanske dužnosti iako je i to vrlo važan aspekt. Sudjelovanje u aktivnom društvenom životu podrazumijeva pretpostavke kao što su sredstva, prilike, prostor za djelovanje i podršku za učešće u procesu donošenja odluka o aktivnostima kojima se gradi bolja budućnost zajednice.

Nepovoljna pozicija u kojoj se nalaze mladi sa aspekta njihovog društvenog angažovanja se može objasniti i njihovom nedovoljnom informisanosti i nedovoljnom umreženosti i povezanosti mladih.

U prilog ovome govori i podatak iz provedene ankete da je od 700 ispitanika samo njih 119 već društveno angažovano, a da kod čak 454 njih postoji spremnost za aktivnim učešćem u društvenom životu. Iz ankete je također vidljivo da mladi ne smatraju politički angažman jednim oblikom društvenog djelovanje i od 700 anketiranih 78 ih se izjasnilo da bi se politički angažovalo, dok njih 148 traži angažman u učeničkim sekcijama, savjetima i organizacijama, njih 248 želi angažman u udruženjima građana, 168 putem sportskih društava, dok njih 48 ne zanima nikakav oblik društvene angažiranosti.

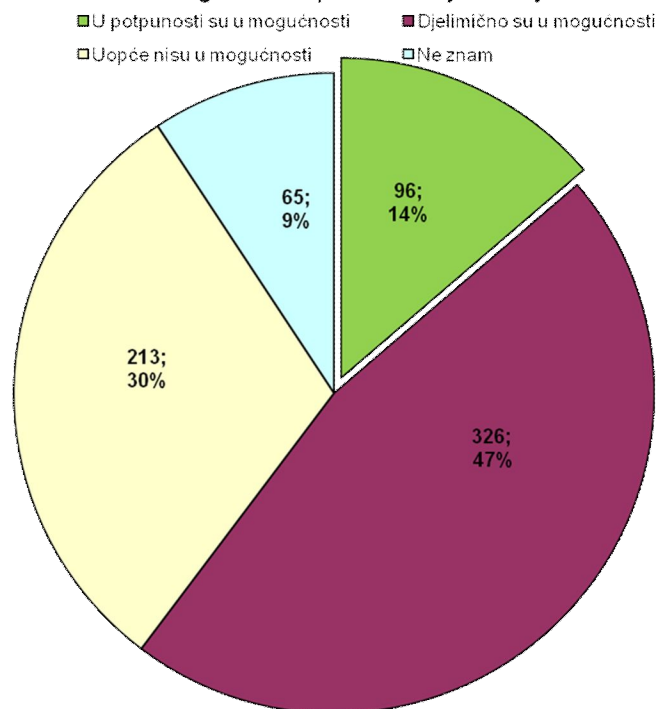

Na polju unapređenja aktivnog sudjelovanja mladih u društvu općina može dati najveći doprinos obzirom da na višim nivoima vlasti ova oblast nije posebno uređena. Na području općine Tešanj postoje registrovana udruženja koja okupljaju mlade i njihov rad je sufinansiran iz općinskog budžeta, međutim potrebno je uložiti dodatne napore i od strane nosioca vlasti, ali i aktivista udruženja da se ova udruženja omasove, postigne se bolja međusobna saradnja i povezanost između udruženja.

Većina političkih partija koje djeluju na prostoru općine imaju organizovan svoj „aktiv mladih“ što je svakako bitan doprinos afirmaciji aktivnog društvenog života mladih. Predstavници aktiva mladih političkih partija općine Tešanj participiraju u radu općinskih organa ovih partija preko svojih predstavnika. Interesantnom se pokazala i analiza starosne strukture općinskih vijećnika u trenutnom sazivu iz koje je vidljivo da je veliki broj mladih vijećnika prisutan u političkom životu općine što bi trebalo iskoristiti kao jedinstvenu priliku za promociju aktivnije omladinske politike i statusa mladih na općini Tešanj, te se sa te strane očekuje snažna podrška provođenju strategije mladih općine Tešanj.

I na kraju, postojanje i aktivan i kvalitetan rad *lokalnog omladinskog vijeća* pri Općinskom vijeću, sa definisanim planovima rada za koje podlogu mogu dati rezultati ove strategije jedan je od mogućih pravaca djelovanja u cilju jačanja i razvijanja aktivnog učešća mladih u društvu.

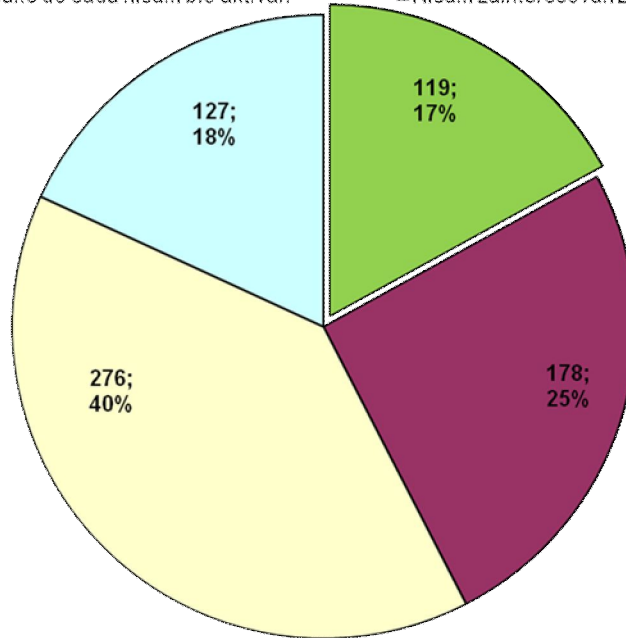
Da li su mladi u mogućnosti sprovesti u djelo svoje kreativne ideje?

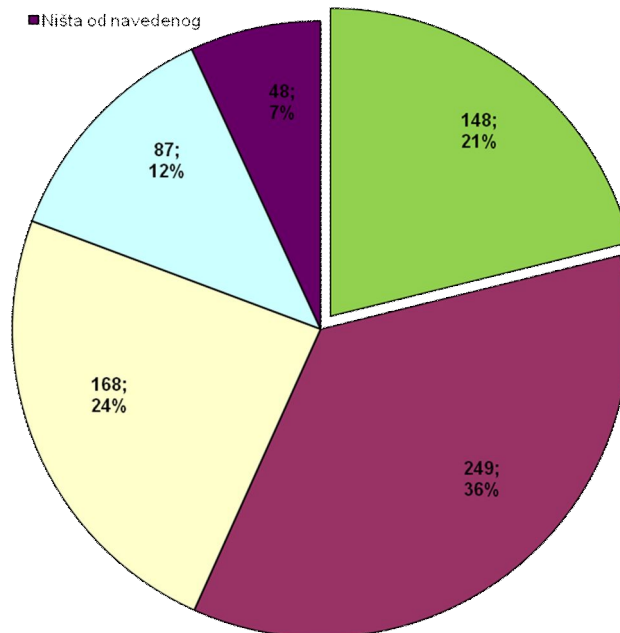
Da li ste spremni na društveni angažman - volonterizam?

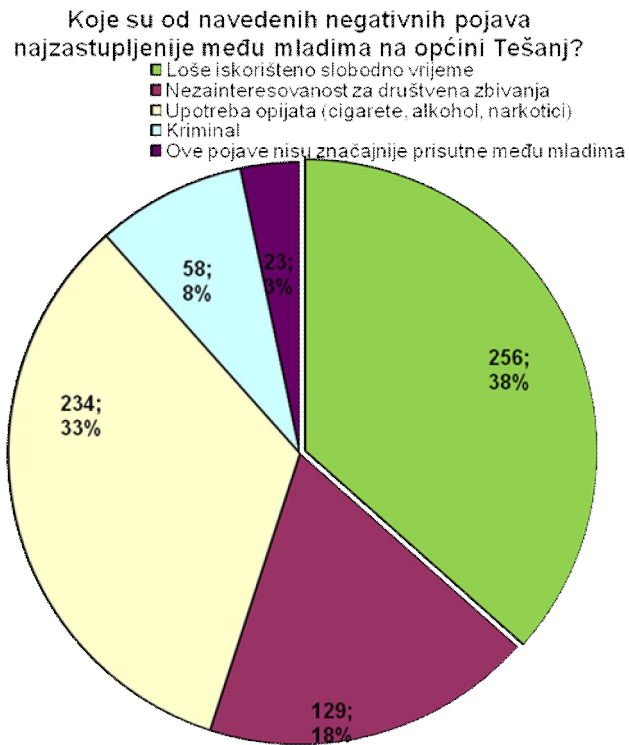
- Da, i do sada sam bio aktivan
- Da, ali ne znam kako se uključiti
- Da, iako do sada nisam bio aktivan
- Nisam zainteresovan za društveni angažman

Na koji ste se način spremni društveno angažirati?

- Putem učeničkih sekcija, savjeta i organizacija
- Putem udruženja građana
- Putem sportskih društava
- Putem političke stranke
- Ništa od navedenog

3.7 Sport

Zadaci lokalne samouprave u oblasti sporta su sljedeći:

- izgradnja, obnova i održavanje sportskih objekata od značaja za općinu,
- razvojni sport za opredjeljenjem za masovnost, i
- sportski odgoj i obrazovanjem u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama.

Na bazi provedenog istraživanja ustvrdili smo:

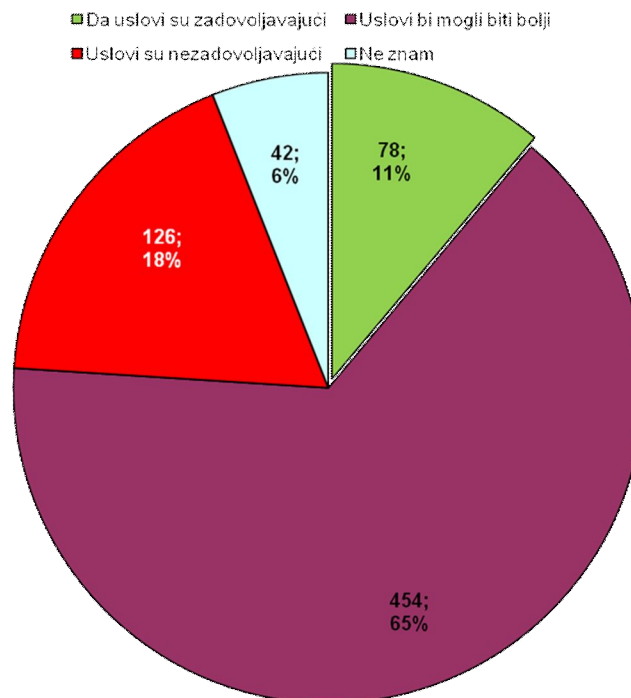
Na pitanje šta bi unaprijedilo razvoj sporta na prostoru općine Tešanj, od 700 ispitanika njih 116 odnosno 16,57% je reklo da bi se kvalitetnijim radom sportskih klubova unaprijedio razvoj sporta općine Tešanj, 365 odnosno 52,14 % je reklo da bi veća finansijska podrška sportu unaprijedila razvoj sporta u Općini Tešanj, 186 odnosno 26,57 % je reklo da bi kvalitetniji sportski treneri unaprijedili razvoj sporta u Općini Tešanj i 33 odnosno 4,71 % je reklo da su uslovi sporta zadovoljavajući. Ovim smo utvrdili da je sportu u općini Tešanj neophodna veća finansijska pomoć i kvalitetnije stručno osoblje u oblasti sporta koje bi zainteresiralo mlade osobe da počnu se aktivnije baviti sportom. Ova nas je anketa navela na rješavanje tri problema, a to su veći aktivizam mladih za sport, bolji uslovi i raznolikost sportskih dešavanja

Na osnovu rezultata anketiranja mladih može se konstatovati da stvarna situacija nije najbolja u oblasti sporta na području općine Tešanj. Mnoga istraživanja ukazuju da sport kao sredstvo pozitivno utiče na bio-socio-psihološki odmor, kreiranjem aktivnosti u slobodnom vremenu

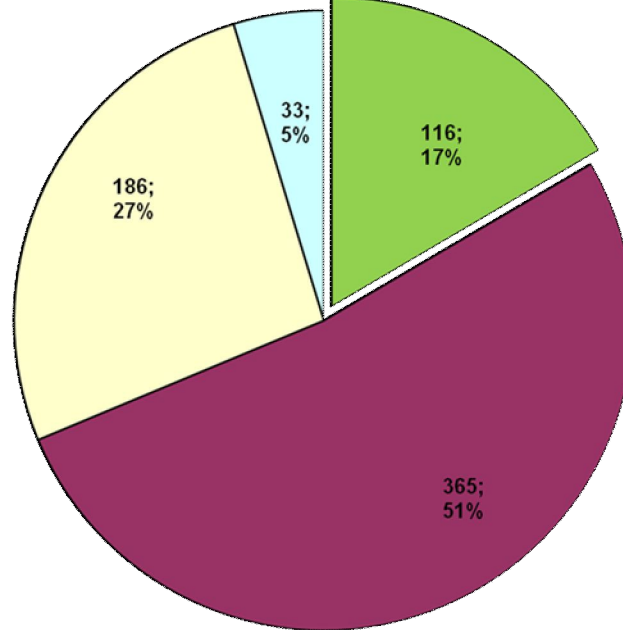
sprečava se potencijalni razvoj destruktivnih pojava. Osnovni problem ogleda se u pitanju da li sport predstavlja dobru platformu za optimalan razvoj mladih. Istraživanja pokazuju da je tako i zato se ovom strategijom mora ustanoviti dobar plan za razvoj sporta. Istina je da mladi i kao pojedinci i kao ekipa ostvaruju jako dobre rezultate. Postavlja se pitanje da li općina Tešanj kao jedna od jačih općina može da se zadovolji takvim rezultatima. Ako bi ovom strategijom uspjela da se poboljša sadašnja situacija u razvoju sporta općine Tešanj, ostvarili bi se još bolji rezultati u oblasti sporta kako u pojedinačnim, tako i u ekipnim sportovima. Problem su i uslovi u kojima se održavaju potrebni treninzi za mlade. Time ćemo, kao problem, uvrstiti i poboljšanje uslova u kojim se održavaju sportska dešavanja. Cjelokupnom realizacijom i rješavanjem problema moguće je ubrzati razvoj sporta na području općine Tešanj.

Da li postoje uslovi za razvoj sportskih aktivnosti na općini Tešanj?

Šta bi unaprijedilo razvoj sporta na prostoru općine Tešanj?

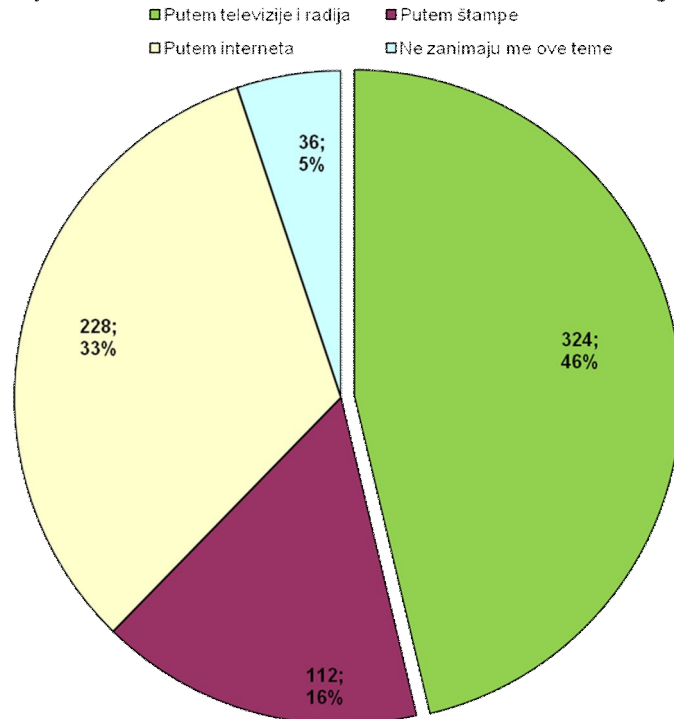
- Kvalitetniji rad sportskih klubova
- Veća finansijska podrška sportu
- Kvalitetniji i raznovrsniji sportski tereni
- Uslovi za razvoj sporta su zadovoljavajući

3.8 Informisanje mladih

Kao osnov za analizu stepena informisanja mladih na području općine Tešanj provedena anketa je sadržavala pitanje pomoću kojeg se može definisati najčešći modalitet informisanja mladih na području općine Tešanj. Također je ostvaren kontakt sa predstavnicima lokalnih medija sa ciljem prikupljanja podataka o postojanju tematskih emisija koje se bave pitanjima mladih i njihovim problemima, a koje su redovno uvrštene u programske sheme ovih medija. Istraživanje provedeno putem ankete pokazuje da mladi, do njima interesantnih informacija, najčešće dolaze putem: televizije i radija (324/700), putem interneta (228/700), putem štampe (112/700), dok je veoma mali broj njih (što je ohrabrujuće) izjasnio se da ih ne zanima informisanje (36/700 ispitanih). Također, utvrđeno je da u programskim šemama lokalnih medija nisu zastupljene emisije koje bi tretirale probleme mladih, izuzev na programu radio Tešnja kada se u vremenu od 12.00-13.00 svake nedjelje emituje program koji uređuje grupa učenika tešanjskih srednjih škola, koji uglavnom ima muzičko zabavni karakter. Predstavnici lokalnih medija su dali punu podršku svim budućim projektima koji za cilj imaju unapređenje informisanja mladih i pokazali spremnost da takve emisije odmah zažive. Imajući u vidu da je 324 anketiranih od njih 700 izjasnilo se da do informacija najčešće dolaze putem radija i televizije dolazi se do zaključka da postoji put ka boljoj informisanosti mladih većim angažovanjem prije svega NVO koja okupljaju mlade uz posrednički angažman općinskih struktura i institucija mladih koje treba formirati, te u cilju poboljšanja informisanosti mladih njihovim uvezivanjem sa lokalnim radio i TV stanicama kod kojih postoji spremnost za saradnjom.

Na koji način se informišete o aktuelnim društvenim temama i događajima?

Analizirajući dostupne sadržaje interneta kao globalnog medija, a vezujući ga za potrebe mladih naše općine, uočeno je da na zvaničnoj internet stranici općine Tešanj postoji prostor stranice posvećen mladima i na kojem se nalaze sadržaji dijela aktivnosti asocijacija mladih sa ovih prostora kao i informacije o aktivnostima općinske administracije usmjereni ka mladima. Imajući u vidu da je 228 ispitanika od njih 700 izjasnilo se da do informacija najčešće dolaze putem interneta ovakav oblik komunikacije između nosioca društveno političkog života i mladih je svakako afirmativan, ali se također primjećuje da su informacije dostupne na stranici starijeg datuma što je još jedan bitan pokazatelj da uz malo dodatnog napora i sinhronizacijom rada nosioca vlasti i NVO možemo doprinijeti boljem razumijevanju problema mladih ali i međusobnom razumijevanju uopšte.

Prikupljajući informacije o načinima „organizovanog informisanja“ srednjoškolske omladine utvrđeno je da jednom godišnje izlazi „školski list“ koji izdaje svaka škola zasebno. Također radnici ovih ustanova praktikuju da povremeno na časovima sa učenicima komentarišu aktuelne teme iz društveno političkog života, kao i teme socijalnog karaktera. Praksa je također da bilten koji izdaje općinska administracija bude dostupan učenicima (navedeni pokazatelji se iznose radi boljeg shvatanja dostupnih mogućnosti informisanja mladih općine Tešanj i u budućnosti mogu poslužiti zainteresovanim stranama kojima ova strategija bude dostupna za definisanje vlastitih pravaca djelovanja).

Informisanje mladih u jednoj modernoj i demokratskoj sredini čemu teži BiH ali i općina Tešanj kao organizovana lokalna sredina i normativno je regulisano kroz „Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima“, „Konvencijom o pravima djeteta“, „Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda“, te u „Preporuci 7 Vijeća Evrope“ koja se tiče informisanja i savjetovanja mladih u Evropi. Izvorište o obavezi lokalne vlasti da razvija instrumente za informisanje mladih nalazimo i u domaćoj legislativi kroz npr. Zakon o slobodi pristupa

informacijama. Koliko je značajna ova oblast pokazuju i neki evropski dokumenti kao npr. „Evropska povelja o učešću mladih u životu na lokalnom i regionalnom nivou (CoE 2003)“, „Evropska povelja o informisanju mladih (ERIYCA 2004)“, zatim dokument „Zajednički ciljevi za participiranje i informisanje mladih“ (Evropska unija 2003) sa dokumentom „Implementacije zajedničkih ciljeva o informisanju mladih“ (EU 2005). Informisanje mladih na lokalnom nivou, odnosno „omladinski informativni rad“ kako glasi evropski naziv za ovu oblast, predviđa da lokalne vlasti na različite i dostupne načine informišu redovno mlade o temama koje bi ih mogle zanimati.

Informisanje po evropskim standardima podrazumijeva niz aktivnosti koje bi trebale da pruže;

- posebni informativni centri za mlade
- omladinski informativni servisi unutar struktura vlasti
- mediji

U mnogim zemljama Evrope informisanje mladih egzistira kao posebno organizovana djelatnost sa uposlenim i osposobljenim službenicima. Finansira se iz budžeta općina, regija ili države. Po dostupnoj literaturi korištenoj prilikom izrade strategije, u nekim zemljama ovakav oblik angažmana postoji preko 40 godina.

U evropskim zemljama najčešći model informisanja mladih je putem INFO CENTRA ZA MLADE. U 25 zemalja evrope postoji više od 7000 takvih centara sa oko 12 500 službenika i njihove „usluge“ godišnje koristi preko 20 miliona mladih. Na prostoru evrope je formirana „ERYICA“ kao krovna evropska agencija za informisanje i savjetovanje mladih. Od 2003 godine, kao jedini predstavnik zemalja balkana u okviru ERYICA je i OMLADINSKA INFORMATIVNA AGENCIJA BiH.

Dakle, kako vidimo praksa moderne evrope, njenih članica, regije i lokalnih sredina imaju za cilj unaprijediti dostupnost informacija koje zanimaju mlade, zatim izgraditi efikasne modalitete pružanja informacija mladima kojima nisu dostupne. Karakteristike općine Tešanj, na osnovu pokazatelja proisteklih iz rada na ovoj strategiji nisu bitno drugačije od bilo koje druge sredine kako po definisanim stavovima mladih tako i po njihovim potrebama, te s tim u vezi i aktivnosti usmjerene na unapređenje njihovog položaja ne odstupaju od univerzalno zadatih ciljeva rada.

Za unapređenje informisanosti mladih ali i mogućnosti konkretnijeg i bržeg artikulisanja potreba mladih, po uzoru na sredine u kojima je omladinska politika dobila na afirmaciji može se predložiti sljedeće:

- Izraditi plan formiranja **Info tačke za mlade**- praksa drugih sredina je da na oglasnim tablama unutar mjesnih zajednica postavljaju oglasne table za informisanje mladih, ili da barem na već postavljenim tablama stalno ističu podatke bitne za mlade, koje je potrebno stalno i redovno ažurirati. Za ažuriranje informacija na ovim „info tačkama za mlade“ mogu se zadužiti sekretari mjesnih zajednica, aktivisti organizacija mladih sa tog područja, a svoje učešće čak mogu uzeti i mladi vijećnici od kojih se očekuje da posjeduju veći senzibilitet za probleme mladih,
- **Dani otvorenih vrata**- moguće je razmišljati i o organizovanim posjetama mladih institucijama lokalne zajednice. U nekim sredinama je praksa da se ovakve posjete planiraju barem jednom u četiri mjeseca,

- **Bilten Općine Tešanj** kao vrlo važno glasilo u lokalnoj zajednici u svom sadržaju treba da ima i teme iz oblasti koje se tiču mladih. Svoje učešće u izradi rubrike za mlade u okviru biltena treba da uzmu predstavnici udruženja koja okupljaju mlade, koji zajedno sa predstavnicima općinske administracije i npr. PRESS službe Općine Tešanj trebaju da se pobrinu za aktuelnosti informacija iz života mladih na području općine,
- **Podrška lokalnim medijima** u skladu sa finansijskim mogućnostima organizovati programski sadržaj koji tretira pitanja mladih koji bi bio još jedan od značajnih i veoma funkcionalnih načina razvoja vlastitih kanala informisanja mladih.

I na kraju kao strateški zadatak usmjeren ka razvoju informisanja mladih u lokalnoj zajednici se nudi uspostavljanje **INFO CENTRA ZA MLADE**, po uzoru na sredine u BiH koji ga već imaju. Po dostupnim informacijama koncept projekta je sljedeći:

Omladinska informativna agencija je tokom 2005 godine pripremila projekat **INFO DESKOVI ZA MLADE** na osnovu analize dugogodišnje evropske prakse u toj oblasti kao i analize potreba mladih u BiH. Info desk predstavlja oblik kontinuiranog sistema informisanja mladih u BiH (osobe od 14-30 godina), sa akcentom na one koji nisu uključeni u rad omladinskih asocijacija i organizacija, a prema istraživanju UNDP iz 2003 godine takvih je oko 95% u BiH. Istraživanje provedeno za potrebe ove strategije pokazuje da je od 700 ispitanika samo njih 119 do sada bilo uključeno u neki od oblika društvenog angažmana - volonterizma. Međutim ohrabruje podatak da je 178 ispitanika spremno uključiti se u društveni angažman ali da ne zna kako dok je 276 ispitanika odgovorilo da je spremno na društveni angažman iako do sada nije bio aktivan. Od anketiranih 700 ispitanika njih 127 je odgovorilo da nije spremno društveno se angažovati, što uz one koji su spremni ali iz raznih razloga nisu društveno angažovani pokazuje sliku evropsko prosjeka i pokazuje potrebu formiranja **INFO CENTRA ZA MLADE**.

Info centar za mlade je predviđen kao prostor dostupan i pristupačan mladima koji pruža usluge informisanja o svim temama koje mogu zanimati mlade (obrazovanje, omladinsko organizovanje, zdravlje, zapošljavanje, aktivno upražnjavanje slobodnog vremena, mogućnosti organizovanja putovanja i ekskurzija i dr.) uz angažman stručnjaka i organizovanja stručnih savjetovanja i predavanja iz pojedinih oblasti (prava, zdravlja, komunikacija i sl.).

OIA kao nacionalni partner ERYICA-e uz podršku Fonda Otvoreno društvo BiH je od 2005 godine kreirala do sada info deskove za mlade po evropskim standardima u sljedećim gradovima

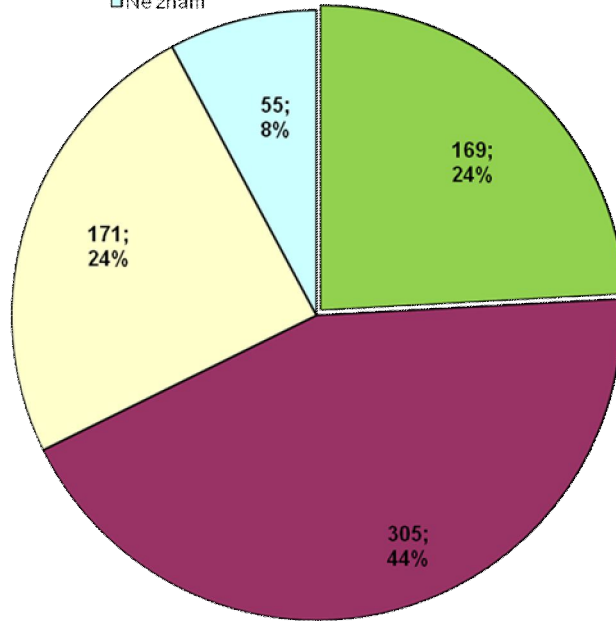
- Info desk za mlade IdeMO Zenica
- Info desk za mlade IdeMO Bihać
- Info desk za mlade IdeMO Zvornik

OIA BiH nudi i drugim općinama u BiH da kreiraju vlastiti info desk i uđu u BiH mrežu IdeMO. Prema dostupnim informacijama OIA traži partnera u lokalnim vlastima i NVO i spremna je sama voditi dnevni menadžment i rad info deska.

Kako vidite općinu Tešanj u budućnosti?

- Općina u kojoj želim živjeti
- Općina kojoj želim pomoći da bude bolja
- Općina u kojoj ne mogu zadovoljiti svoje potrebe
- Ne znam

4. SWOT analiza

SNAGE:	SLABOSTI:
<ul style="list-style-type: none">▪ Radni potencijal-potencijal radne snage▪ Razvojni potencijal privrede▪ Tendencija smanjenja broja NK radnika kod mlađih osoba – viši nivo obrazovanja▪ Postojeća saradnja srednjih škola, općine i privrede▪ Veliki broj mladih dolazi do informacija putem radija, TV-a i interneta.▪ Veliki broj nevladinih organizacija, povezivanje i razmjena informacija. Formiranje info pultova.▪ Radio i TV emiteri na Općini spremni dati podršku mladim, info prostor(radio i TV emisije).▪ Postojanje zdravstvenih ustanova (Bolnica i Dom zdravlja) i široka mreža porodičnih ambulanti; opremljenost i kvalifikaciona struktura▪ Postojanje udruženja koja se bave preventivnom zdravstvenom zaštitom▪ Aktivnosti koje provodi kantonalni Zavod za borbu protiv bolesti ovisnosti▪ Rad nevladinog sektora i aktivno korištenje vremena mladih▪ Pojedinačni rad institucija u prevenciji (vjerske zajednice, policija, općina...)	<ul style="list-style-type: none">▪ Veliki procenat mladih koji su nezaposleni▪ Visok stepen nekvalifikovane radne snage u ukupnom broju nezaposlenih▪ Neusklađenost kvalifikacione strukture/profila zanimanja i zvanja, sa potrebama tržišta radne snage▪ Stvarna osposobljenost onih koji steknu određenu kvalifikaciju▪ Siva ekonomija▪ Programske šeme lokalnih TV i radio stanica nemaju adekvatne informativne emisije za mlade.▪ Nedostatak navike za preventivne zdravstvene preglede mlade populacije▪ Neuvezanost primarne i sekundarne zdravstvene zaštite (antituberkulozni dispanzer i odjel pulmologije)▪ Materijalne prilike za širok pristup nekim od zdravstvenih usluga su ograničavajuće▪ Nerazumijevanje od strane zajednice – predrasude prema onima koji se već liječe▪ Blizina entitetske granice i dostupnost opojnih sredstava▪ Poštivanje postojećih zakonskih rješenja (prodaja alkohola i cigareta maloljetnicima)▪ Znanje odraslih/roditelja o problemima ovisnosti

MOGUĆNOSTI:	PRIJETNJE:
<ul style="list-style-type: none">▪ Dopunsko obrazovanje mladih▪ Pružanje institucionalne podrške projektima samozapošljavanja mladih (poticaji, inkubatori...)▪ Veća usklađenost obrazovanja sa tržištima rada▪ Organizacija dodatnih oblika edukacije (treninzi, seminari, certificiranje...)▪ Nagrađivanje najboljih poslovnih ideja mladih ljudi▪ TV i radio emiteri na lokalnom nivou spremni pomoći u realizaciji programa usmjerenih na informisanje mladih.▪ Osnivanje info centara, dostupnost podataka preko info pultova.▪ Pristup zdravstvenoj zaštiti▪ Mogućnost uvođenja obaveznih ljekarskih pregleda za učenike▪ Informisanje i unapređenje preventivne zdravstvene zaštite mladih (kroz obrazovne institucije i nevladin sektor)▪ Saradnja lokalne zajednice i postojećih centara za rehabilitaciju i finansijska podrška onima koji žele liječiti ovisnost▪ Programi besplatnog testiranja▪ Intenzivniji inspekcijski pregledi▪ Propisi o zabrani otvaranja lokala i radnji koje prodaju alkohol, cigarete i klađenje u blizini škola▪ Intenzivnija saradnja svih relevantnih institucija u okviru prevencije▪ Aktivniji rad sa porodicom i roditeljima (informacija o ovim problemima)▪ Sezonsko zapošljavanje mladih (javni radovi, uređenje javnih površina...)	<ul style="list-style-type: none">▪ Mogućnost odlaska mladih sa prostora općine▪ Ekonomske prilike u svijetu▪ Spori procesi približavanja Evropskoj uniji i unapređenja ekonomskih prilika u BiH▪ Visok stepen nezaposlenosti mladih može vrlo negativno uticati na loše demografske trendove▪ Dostupnost neadekvatnih i negativnih programa mladima.▪ Preobimni programi, prijetnja kvalitetnoj informaciji.▪ Povećanje broja oboljelih od tuberkuloze i drugih bolesti kao posljedica nedostatka navike za obavljanje ljekarskih pregleda▪ Dalje povećanje broja korisnika opojnih sredstava▪ Porast stope kriminaliteta▪ Prenošnje zaraznih bolesti, pojava HIV-a i slično▪ Sve mladi korisnici opojnih sredstava

5. PRIJEDLOG STRATEŠKIH MJERA

Broj	OBLAST	CILJ	AKTIVNOST	NOSILAC	SARADUJE	ROK	BUDŽET	NAPOMENA
1.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Uspostavljanje info centra za mlade	Info centar za mlade je predviđen kao prostor dostupan i pristupačan mladima koji pruža usluge informisanja o svim temama koje mogu zanimati mlade (obrazovanje, omladinsko organizovanje,zdravlje, zapošljavanje, aktivno upražnjavanje slobodnog vremena, mogućnosti organizovanja putovanja i ekskurzija i dr) uz angažman stručnjaka i organizovanja stručnih savjetovanja i predavanja iz pojedinih oblasti (prava, zdravlja,komunikacija i sl.)	Lokalne vlasti, NVO	Omladinska informativna agencija BiH (OIA)	2012.	40.000,00 KM	OIA kao nacionalni partner ERYICA-e uz podršku Fonda Otvoreno društvo BiH je od 2005 godine kreirala do sada info deskove za mlade po evropskim standardima u sljedećim gradovima - Info desk za mlade IdeMO Zenica - Info desk za mlade IdeMO Bihać - Info desk za mlade IdeMO Zvornik OIA BiH nudi i drugim općinama u BiH da kreiraju vlastiti info desk i uđu u BiH mrežu IdeMO. Prema dostupnim informacijama OIA traži partnera u lokalnim vlastima i NVO i spremna je sama voditi dnevni menadžment i rad info deska
2.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Organizovati info tačke za mlade u lokalnim sredinama	U mjesnim zajednicama postaviti oglasne table za informisanje mladih, ili barem na već postavljenim tablama stalno isticati podatke bitne za mlade, koje je potrebno stalno i redovno ažurirati	Koordinator za rad sa MZ iz općinske administracije	Sekretari mjesnih zajednica, aktivisti organizacija mladih sa tog područja	2010.	10.000,00 KM	svoje učešće čak mogu uzeti i mladi vijećnici od kojih se očekuje da posjeduju veći senzibilitet za probleme mladih
3.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Informisati i uključiti mlade u društveni život	Dani otvorenih vrata	Služba za odnose sa javnošću općine,	NVO, obrazovne institucije	kontinuirano	4.000,00 KM	Četiri puta u godini organizirati posjetu mladih (školski uzrast, NVO) općini Tešanj (Vijeće, načelnik). Upoznati ih sa osnovama funkcionisanja zajednice

4.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Više informacija za mlade putem Biltena općine	Obavezne rubrike za mlade, informacije	Predstavnici općinske administracije i npr. PRESS službe općine	Predstavnici udruženja koja okupljaju mlade,	Kontinuirano	0 KM	Kao vrlo važno glasilo u lokalnoj zajednici u svom sadržaju treba da ima i teme iz oblasti koje se tiču mladih.
5.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Uključenje mladih u razmjenu informacija i kreiranje info i zabavnih programa	Uspostaviti saradnju sa lokalnim medijima i osmišljavati programske sadržaje koji tretiraju pitanja mladih	Služba za odnose sa javnošću općine i lokalne medijske kuće	Omladinske organizacije	Kontinuirano	6.000,00 KM godišnje	Način razvoja vlastitih kanala informisanja mladih. Mladi prave emisije koje obrađuju njihove teme, općina je u početku sponzor.
6.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Projekti mladih i za mlade	Svake godine organizirati javne pozive na koje bi se mladi mogli prijaviti sa svojim idejama i preuzeti obavezu da uz finansijsku podršku općine to i realizuju. Projekti mogu biti prema njihovim interesovanjima: kultura, zabava, ekologija, sport, edukacija...	Općina Tešanj, MOZAIK,	Omladinske organizacije,		50.000,00 KM godišnje	Omogućiti mladim ljudima da realizuju svoje ideje, budu aktivni u zajednici, preuzmu odgovornost, budu ponosni da su nešto uradili, korisno iskoriste svoje slobodno vrijeme
7.	Informisanje i aktivno sudjelovanje mladih	Škola pisanja projekata	Škola za pripremu projekata i projektnih ideja - za mlade, za članove nevladinih organizacija	Općina Tešanj putem neke organizacije koja je sposobna za ovakvu edukaciju	Grupa od 25 mladih osoba, koje su već uključene u neke organizacije, naredne godine pozvati javno zainteresovane		20.000,00 KM (dvije godine po 20.000)	Cilj; osposobiti mlade da pišu svoje projektne ideje, prema zahtjevima najčešćih konkursnih procedura; Federalna ministarstva, Min. Civilnih poslova i druge domaće i strane organizacije (Mladi u akciji...). Ne jednodnevni seminar, nego edukacija. Tako će moći pomoći i svojoj organizaciji i općini/zajednici a vjerovatno i sebi

8.	Kultura i sport	Revitalizacija Gradine	Organizovanje kulturnih manifestacija (koncerti, ljetno kino, pozorište, likovne kolonije, itd.)	Općina Tešanj, CKO, NVO	Srednje i osnovne škole, TZ ZDK	Kontinuirano	30.000,00 KM	Kulturnim sadržajem obogatiti sadržaj i posjetu Starom gradu. U okviru ljeta u Tešnju, mjesto kulturnih manifestacija usmjeriti ka Gradini
9.	Kultura i sport	Unapređenje infrastrukturnih pretpostavki za kulturne aktivnosti	Rekonstrukcija postojećih objekata, izgradnja novih	Općina Tešanj	Nadležna ministarstva	30.06. 2012.	300.000,00 KM	Veliki broj objekata nije uslovan za organizaciju kulturnih manifestacija (Domovi kultura u mjesnim zajednicama)
10.	Kultura i sport	Poboljšanje uslova na postojećim terenima	Opremanje sportskih terena novim rekvizitima	Općina Tešanj	Min obraz, mjesne zajednice, škole	30.06. 2011.	100.000,00 KM	Neki od postojećih sportskih terena zahtijevaju nabavku novih rekvizita: koševi, golovi, mreže, rasvjeta
11.	Kultura i sport	Povećati i poboljšati uslove za sportske aktivnosti	Izgradnja novih sportskih terena (odbojka u pjesku, stolni tenis, mali tereni sa umjetnom travom, biciklistička staza, kuglana)	Općina Tešanj, JU SRC	Sportski klubovi, privrednici općine	30.12. 2014.	400.000,00 KM	Izgradnjom novih sportskih terena stvorili bi preduslove za druge sportske discipline koje nisu zastupljene u našoj sredini.
12.	Obrazovanje	Upoznavanje učenika sa univerzitetom i lakša priprema za studiranje	Programi profesionalne orijentacije	Ministarstvo obrazovanja ZDK, GIMNAZIJA, STŠ	Općina Tešanj	2010. i dalje		Priprema učenika koji žele upisati fakultet kako bi se približilo shvatanje visokog obrazovanja i kako bi bili spremniji oduprijeti se problemima koje će susretati u toku školovanja
13.	Obrazovanje	Bolja komunikacija u školama	Prednost učenicima o iznošenju prijedloga za poboljšanje nastave i van nastavnih aktivnosti putem debatnih klubova i sl.	Sve srednje škole općine Tešanj	Općina Tešanj	2012.	5.000,00 KM	Mladi danas se često žale na nerazumijevanje, odrasli su zauzeti svojim problemima. Ovo se čini kao način da se mladi uče komunikaciji i da indirektno kažu šta misle, bez bojazni od pogrešnog shvatanja
14.	Obrazovanje	Novi programi, nova znanja, nova razmišljanja – veća samostalnost učenika	Uvođenje novih programa kako školskih, tako i vanškolskih u cilju upotpunjavanja slobodnog vremena, razbijanje barijera profesor-učenik, naučno istraživački rad	Srednje škole Općine Tešanj	Općina Tešanj	2011.	10.000,00 KM	Prevazilaženje neambicioznih programa, mnogi učenici u školu dolaze kako bi zadovoljili formu

15.	Obrazovanje	Omogućiti mladima da steknu aktualna znanja iz oblasti informacionih tehnologija	Opremanje škola informatičkom opremom i softverima	Srednje i osnovne škole	Općina Tešanj	2011.	80.000,00 KM	Danas učenici iz srednjih škola izlaze nespremni da odgovore na zahtjeve koji su vezani ta informacione sisteme, škole nemaju osnovnu računarsku opremu ili je zastarila
16.	Obrazovanje	Promocija uspješnih učenika, rada i zalaganja	Stipendiranje posebno nadarenih učenika	Općina Tešanj		2010.	10.000,00 KM	
17.	Obrazovanje	Uvođenje programa neformalnog obrazovanja i razmjena učenika sa drugim zemljama-	Angažman nevladinih organizacija	Nevladine organizacije i općina Tešanj	Tim za izradu strategije općina Tešanj, nevladine organizacije	2010.	Nepoznato	Sticanje znanja i izvan školskih prostorija. Kao sto to možemo vidjeti kroz djelovanje organizacija koja financiraju strane nevladine organizacije
18.	Obrazovanje	Snažiti neformalno obrazovanje i spremnost na komunikaciju	Besplatno učenje stranih jezika	Općina Tešanj i donacije firmi u općini Tešanj	Osnovne i srednje škole tim za izradu strategije	2012.	10.000,00 KM	Edukacija mladih u poznavanju stranih jezika
19.	Obrazovanje	Snažiti neformalno obrazovanje i poznavanje savremenih oblika komuniciranja	Besplatno učenje o računarskim tehnologijama	Općina Tešanj u saradnji sa IT-stručnjacima	Osnovne i srednje škole tim za izradu strategije	30.09. 2010. (prema prioritetu)	10.000,00 KM	Edukacija mladih na u poznavanju informacionih tehnologija
20.	Obrazovanje	Inkluzivno obrazovanje	Angažovanje defektologa i logopeda	Ministarstvo obrazovanja i općina Tešanj	Tim za izradu strategije i školovani defektolozi i logopedi	01.01. 2011.	45.000,00 KM	Postoje školovane osobe za rad sa djecom sa posebnim potrebama i postoje učenici kojima je potrebna posebna njega a da ujedno ne budu izolovani od drugih učenika

21.	Zapošljavanje	Veći izbor prilikom zapošljavanja, Veća ponuda radne snage	Istraživanje i usklađivanje potreba tržišta rada sa postojećim obrazovnim profilima u općini Tešanj	Obrazovne institucije, Općina Tešanj, Zavod za zapošljavanje, Nadležno ministarstvo kantona	Srednje škole, Općina Tešanj, Ministarstvo kantona, Zavod za zapošljavanje	30.12. 2011.	20.000,00 KM	Omogućiti budućim srednjoškolcima veći izbor prilikom zapošljavanja, raznovrsnost usavršenih zvanja prilikom pronalaska posla
22.	Zapošljavanje	Najbolje poslovne ideje	Javni konkurs za najbolje poslovne ideje za mlade ljude - nagradni fond	Općina Tešanj, direktno ili putem neke organizacije	Mlade osobe - samostalno		10.000 KM po godini	Cilj; vezati mlade ljude za poslovne ideje, promovirati najbolje ideje, nagradnim fondom pomoći da se neke od njih ostvare - sličan model postoji u BSC Zenica
23.	Zdravstvena zaštita	Poboljšanje zdravstvenog stanja učenika osnovnih i srednjih škola	Godišnji programi zdravstvene edukacije i organizovane preglede u školskim ustanovama	Općina Tešanj, D.Z. Tešanj, Nevladine organizacije Srednje škole D.Z. Tešanj	Osnovne i srednje škole, Dom Zdravlja Tešanj	30.12. 2012.	10.000,00 KM godišnje	Podrška godišnjim preventivnim pregledima i edukaciji (jedna godina - jedna oblast, primjer : deformiteti kičmenog stub, zdravlje zuba, tuberkuloza i srodne bolesti)
24.	Zdravstvena zaštita	Poboljšavanje zdravstvene svijesti kako učenika tako i roditelja	Održavanje predavanja od strane stručnih osoba, koja bi se održavala u školama, a na temu prevencija širenja „modernih“ bolesti	Općina Tešanj, D.Z. Tešanj, nevladine organizacije srednje škole	Srednje škole, Općina Tešanj, D.Z. Tešanj, nevladine organizacije	01.05. 2011.	4.000,00 KM godišnje	Cilj je da se učenici upoznaju sa opasnostima koje nosi savremeni način života
25.	Zdravstvena zaštita	Smanjiti porast broja uživalaca opojnih droga kod maloljetnika	Obezbjedivanje besplatnih testiranja na narkotike, za sve učenike čiji roditelji to žele, ili postoji sumnja da pojedini učenici koriste narkotike	D.Z. Tešanj Policijska stanica Tešanj, Općina Tešanj	D.Z. Tešanj Pol. stanica Tešanj, sve škole	31.12. 2013.	10.000,00 KM godišnje	Svi koji žele da se testiraju moći će besplatno i anonimno da izvrše testiranje

26.	Zdravstvena zaštita	Bolje upoznavanje roditelja sa početnim simptomima konzumiranja opojnih droga	Dva puta godišnje održavati adekvatna predavanja za roditelje, od strane stručnih osoba	Dom zdravlja, Centar za socijalni rad	Općina Tešanj Nevladine organizacije	01.01. 2012.	5.000,00 KM godišnje	Zadatak Općine da obezbijedi prostor i predavača, uz najavljuvanje predavanja na lokalnim medijima
27.	Zdravstvo i socijalna zaštita mladih	Bolji uslovi za srednjoškolsko obrazovanje socijalno ugroženih učenika	Stipendiranje socijalno ugroženih učenika	Općina Tešanj,	Privredni subjekti Općine	kontinuirano	20.000 KM	Olakšat dalji tok školovanja socijalnih kategorija učenika,

6. PRILOZI

ODLUKU

o izradi Strategije podrške mladim 2009 – 2015 općine Tešanj

Član 1

U cilju izrade Strategije podrške mladim 2009-2015 općine Tešanj, potrebno je uraditi sveobuhvatan radni materijal koji bi Općinski načelnik ponudio Vijeću na razmatranje.

Član 2

Radni materijal iz ove odluke treba da obuhvata:

1. Provesti istraživanje o problemima i potrebama mladih na području općine Tešanj
2. Izraditi situacionu analizu na bazi provedenog istraživanja
3. Definisati ciljane grupe unutar mladih
4. Donijeti preporuke na temelju provedenog istraživanja
5. Definisati strateške ciljeve
6. Donijeti plan djelovanja po područjima:
 - a. Obrazovanje
 - b. Kultura
 - c. Sport
 - d. Zdravstvo
 - e. Zapošljavanje
 - f. Socijalna politika
 - g. Informisanje
 - h. Sudjelovanje mladih u društvenom sektoru
7. Utvrditi aktivnosti, nosioce, i okvirne rokove za dostizanje ciljeva

RJEŠENJE

o formiranju radne grupe za izradu Strategije podrške mladim 2009 - 2015

Član 1

Imenuje se radna grupa u sastavu:

1. **Anis Demirović, vođa radne grupe**
2. Suad Huskić, pomoćnik Općinskog načelnika za D.D. i OU
3. Sedin Mešinović, dipl. pravnik
4. Jasmin Hotić, dipl. ecc.
5. Munevera Đogaz, dugogodišnji aktivista NVO
6. Muris Prnjavorac, Forum bezbjednosti
7. Mersiha Bajraktarević, Dom zdravlja
8. Amil Ahmetagić, Centar za socijalni rad
9. Adnan Lihić, predstavnik udruženja „Eko mladi“, Jablanica
10. Adnan Mrguda, predstavnik udruženja „Naš Tešanj“, Tešanj
11. Almir Ruštić, predstavnik udruženja „Stari grad“, Tešanj
12. Faruk Garić, predstavnik udruženja „Mladost“, Piljužići
13. Jakub Kruško, predstavnik udruženja „Mladi meraja“, Šije
14. Emir Mešinović, predstavnik udruženja „JOM“, Jelah
15. Denis Skulić, predsjednik Forum mladih, SDP
16. Haris Mularifović, predsjednik Asocijacija mladih, SDA
17. Sead Muftić, predsjednik Omladinski aktiv, BPS
18. Predsjednik Omladinska organizacija mladih, SBiH
19. Nedim Jašić, predsjednik Vijeća učenika gimnazije „Musa Ćazim Ćatić“
20. Anesa Hodžić, predsjednik Vijeća učenika STŠ
21. Avdo Pilav, predsjednik Vijeća učenika SSS

